

IZ SVETA TIŠINE

Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije

► Začenja se leto skladatelja Ludwiga van Beethovna

van Beethoven

► 3. marec – svetovni dan sluha

► Izbrani najboljši gluhi športniki v letu 2019

► 19. zimske olimpijske igre gluhih

Izdajatelj:

Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije
Drenikova 24, Ljubljana,
telefon: 01/500 15 00
telefaks: 01/500 15 22

Spletna stran:

www.zveza-gns.si

Urednik:

Anton Petrič,
urednistvo.ist@zveza-gns.si

Uredniški odbor:

Valerija Škof, Franc Forštner,
Aleksandra Rijavec Škerl, Tine Jenko

Lektorica:

Darka Tepina Podgoršek

Oblikovanje: Artmedia

Tisk: Tiskarna DTP

Uredništvo si pridržuje pravico do objave, neobjave, krajšanja ali delnega objavljanja nenaročenih prispevkov v skladu s poslanstvom in prostorskimi možnostmi glasila. Mnenja in stališča posameznih avtorjev prispevkov ne izražajo nujno tudi mnenj in stališč uredništva in ZDGNS. Nenaročenih besedil in fotografij ne vračamo. Ponatis celote ali posameznih delov je dovoljen le s pisnim privoljenjem. Anonimnih prispevkov oziroma prispevkov, ki žalijo čast drugih, ne objavljamo. Glasilo je brezplačno in v javnem interesu, zaradi česar na podlagi 8. točke 26. člena Zakona o davku na dodano vrednost (UL RS št. 89/98) ni zavezano plačilu DDV-ja. Izhaja v nakladi 3.700 izvodov.

Fotografije na naslovnici:

Ludwig van Beethoven,
nemški skladatelj, 1770–1827

Foto:

www.wallpapersafari.com

Izdajo in tisk glasila sofinancirata Fundacija za financiranje invalidskih in humanitarnih organizacij v Republiki Sloveniji (FIHO) ter Ministrstvo za kulturo. Stališča Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije ne izražajo stališč FIHO.

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KULTURO

OBVESTILO UREDNIŠKEGA ODBORA

Izšla je prva številka glasila Iz sveta tišine v letu 2020 in v njenem tokrat dvojnem obsegu boste našli veliko zanimivega branja. Letos denimo praznujemo Beethovno leto, o katerem pišemo v tej številki. Izvedeli boste, kaj je z našo pobudo za umestitev slovenskega znakovnega jezika v ustavo po odstopu predsednika Vlade RS Marjana Šarca. Imeli boste vpogled v realizacijo socialnih programov Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije v prejšnjem letu, pripravili pa smo tudi napovednik kulturnih in športnih projektov v letu 2020. 3. marca bomo zaznamovali svetovni dan sluha, v glasilu pa boste videli nekaj napotkov za zaščito sluha.

Glasilo Iz sveta tišine prispeva h kulturni istovetnosti in zgodovini gluhih, naglušnih, gluhoslepih ter oseb s polževim vsadkom, zato so vsi prispevki zelo pomembni.

Vljudno vas vabimo, da soustvarjate naše glasilo Iz sveta tišine. Svoje prispevke s priloženimi fotografijami pošljite na e-naslov: urednistvo.ist@zveza-gns.si.

Če se vam zdi naše glasilo zanimivo in ga želite brezplačno prejemati, nam pišite na e-naslov: urednistvo.ist@zveza-gns.si ali pa svoje ime, priimek ter naslov sporočite na naslov: Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije, Drenikova 24, 1000 Ljubljana. Glasilo IST je dosegljivo tudi v virtualni obliki, na naslovu: www.zveza-gns.si.

Nekatere pomembne informacije iz časopisa pripravljamo tudi v slovenskem znakovnem jeziku (SZJ). Pri nekaterih člankih v glasilu Iz sveta tišine boste našli QR-kodo in z nameščeno aplikacijo Slovar SZJ si boste lahko članek ogledali na mobilnih napravah v obliki videoposnetka v SZJ. Bralnik QR-kode je dostopen na aplikaciji slovarja SZJ. Navodila za prenos aplikacije in uporabo QR-kode so napisana na strani 7. Ker so videoposnetki namenjeni gluhim uporabnikom SZJ, niso opremljeni z zvokom. Želimo vam prijetno branje. ●

Uredništvo

NAVODILO AVTORJEM

Besedilne datoteke

Besedila naj bodo napisana v računalniškem programu Word. Besedila, poslana v programu PDF ali skenirana, bomo zavrnil, z izjemo vabil, diplom, dopisov, priznanj itd.

Slikovne priloge

Pri fotografiranju je za objavo dobre fotografije treba upoštevati naslednje nastavitve na posameznih napravah: če so digitalne fotografije posnete s fotoaparatom, izberite nastavev kakovosti slike HQ (3072 x 2304) ali SHQ (3072 x 2304).

Nekateri profesionalni fotoaparati imajo za nastavev kakovosti slike črko L (Large). Tovrstne fotografije so običajno v formatu .jpg, kar ustreza zahtevam našega glasila. Če pošiljate skenirane predloge, resolucijo (kakovost slike) nastavite na 300 dpi, širina pa naj bo vsaj trinajst centimetrov. Tako skenirano predlogo shranite v formatu jpg. Če nimate kakovostnega optičnega bralnika, vam priporočamo, da nam v uredništvo pošljete izvirno predlogo. Fotografije, ki ste jih naložili s svetovnega spleta, naj imajo ločljivost vsaj 1200 x 900 točk, datoteka pa naj bo velika vsaj 440 KB.

Fotografije ne smejo biti prilepljene v Wordov dokument, ampak jih pripnite k svoji elektronski pošti. Fotografije in besedila, ki ne ustrezajo navodilom, bomo prisiljeni zavrnil oziroma jih objaviti brez fotografij. ●

Uvodnik

Anton Petrič, urednik

Konec lanskega leta smo praznovali 40 let izhajanja glasila Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije Iz sveta tišine, ki smo ga zaznamovali z novo grafično podobo. Prvi izvod je izšel 29. novembra pred 40 leti, na takratni jugoslovanski praznik dan republike. In zagotovo je bil to tudi velik praznik gluhe skupnosti, saj je časopis, ki so ga stiskali in oblikovali sami, pomenil prvo predstavitev znakovnega jezika in sveta gluhih v javnosti.

Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije je uspešno dokončala projekt Priročna video slovnica slovenskega znakovnega jezika, ki sta ga sofinancirali Ministrstva za kulturo RS in Evropska unija iz Evropskega socialnega sklada. Projekt je bil namenjen dvigu sporazumevalne zmožnosti ranljive skupine uporabnikov znakovnega jezika in oblikovanju slovnice tega jezika v pisni in videoobliki. 40 videoposnetkov, dostopnih na spletni strani Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije, omogoča gluhim, da se učijo slovenskega znakovnega jezika, in sicer na način, ki je zanje primeren – z videoposnetki. Izšla pa je tudi knjižna različica. V njej je poleg jezikovnih tem tudi 40 primerov jezikovne rabe znakovnega jezika, več kot 200 shematskih prikazov kretenj in stavkov ter 120 razloženih terminov. Za govorne jezike je običajno, da so slovnice napisane v domačem jeziku, na področju znakovnih jezikov pa je to velika novost.

Jeziki izumirajo vsak dan; če se to zgodi tudi slovenskemu znakovnemu jeziku, bo skoraj 1500 gluhih ostalo brez jezika, v katerem bi se lahko sporazumevali. Da se to ne bi zgodilo, je Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije v Državni zbor RS vložila pobudo za vpis slovenskega znakovnega jezika v ustavo. O tem, kako bi to popravilo krivice in neenakosti gluhih Slovencev, je z osebnimi zgodbami treh karizmatičnih posameznikov razgrnil dokumentarni film Jezik enakopravnosti scenaristke Tine Grošelj in režiserja Marka Kumra - Murča v produkciji Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije, ki smo si ga premierno ogledali 14. novembra v Kinu Bežigrad.

Osrednji dogodek, ki smo se ga udeležili v okviru dejavnosti Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije, je bil 18. kongres Svetovne zveze gluhih v Parizu. Udeležilo se ga je 2230 gluhih iz 135 držav. Na odru so se zvrstili 103 predavatelji. Predstavili so izsledke nedavnih raziskav okvar sluha in poročali o vključevanju gluhih v družbo, o življenju z znakovnim jezikom na različnih področjih, tudi v izobra-

ževanju in zaposlovanju, ter o razvoju znakovnega jezika in tehnologiji. Naša zveza je s sodelavko Valerijo Škof predstavila projekt Spletni slovar slovenskega znakovnega jezika, ki je vzbudil veliko zanimanja.

Organizirali smo številne kulturne prireditve in državna prvenstva, prav tako pa so nas tudi lani s svojimi uspehi na mednarodnih tekmovanjih razveseljevali naši športniki. V glasilu omenjamo le delček številnih aktivnosti in dogodkov, ki jih je ZDGNS skupaj z društvi izvedla lani.

S 1. januarjem začne veljati tudi nekaj novosti, ki jih bomo občutili v vsakdanjem življenju.

Skladno z Zakonom o spremembah Zakona o minimalni plači (Ur. l. RS, št. 83/18 – ZminPB) sta se s 1. 1. 2020 spremenili definicija in višina minimalne plače. Minimalna plača bo tako v letu 2020 znašala 940,58 EUR (v letu 2019 je bila 886,63 EUR). Od 1. 1. 2020 dalje se v minimalno plačo ne bodo vštevili: dodatki, določeni z zakoni in drugimi predpisi ter s kolektivnimi pogodbami, vključno z dodatkom na delovno dobo, del plače za delovno uspešnost in plačilo za poslovno uspešnost.

Z novim letom smo vstopili tudi v Beethovno leto, ko zaznamujemo 250 let od rojstva tega glasbenega velikana. Osrednje slovesnosti bodo v Bonnu, kjer se je rodil, in na Dunaju, kjer je preživel večino časa in tudi umrl. Sled je z dopisom na prepisu svoje Šeste simfonije pustil tudi slovenskemu prostoru. Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije bo pripravila gledališko igro in filmsko projekcijo igrano-dokumentarnega filma z gluhihmi akterji o njem in njegovi glasbeni karieri kot skladatelj.

V zadnjih dneh letošnjega januarja je odstopil predsednik Vlade RS Marjan Šarec, ki je na novinarski konferenci pojasnil, da z zgolj 13 poslanci in brez večinske podpore v Državnem zboru RS ne more izpolniti pričakovanj ljudi, in dodal, da bi bilo do državljanov in državljanek Slovenije najbolj pošteno razpisati predčasne volitve. Kako bodo trenutne politične razmere vplivale na postopek vpisa slovenskega znakovnega jezika v ustavo? Vse bo odvisno od tega, ali bo sestavljena nova vlada ali bodo predčasne volitve.

Upam, da boste tudi v letošnjem letu glasilo Iz sveta tišine željno pričakovali v nabiralnikih in ga z veseljem prebiralili ter s svojimi prispevki o zanimivostih iz društev in vsakdanjega življenja gluhih, naglušnih, gluhoslepih in oseb s polževim vsadkom tudi aktivno oblikovali.

Želim vam prijetno branje. ●

S sekretarjeve mize

»Na poti navzgor bodite z ljudmi prijazni, saj jih boste srečali na poti navzdol.«

Wilson Mizner

Deaflympics – Anja Drev

Na tokratnih zimskih olimpijskih igrah gluhih v sosednji Italiji smo imeli le eno športnico, in sicer smučarko Anjo Drev. Žal se je na začetku iger poškodovala, tako da so ji bolečine v križu preprečevale uvrstitev na stopničke. Želimo ji čimprejšnje okrevanje in nadaljnje tekmovalne uspehe. ●

Anja Drev v superkombinaciji

Marino Kegl – tretji na svetovni lestvici gluhih teniških igralcev sveta

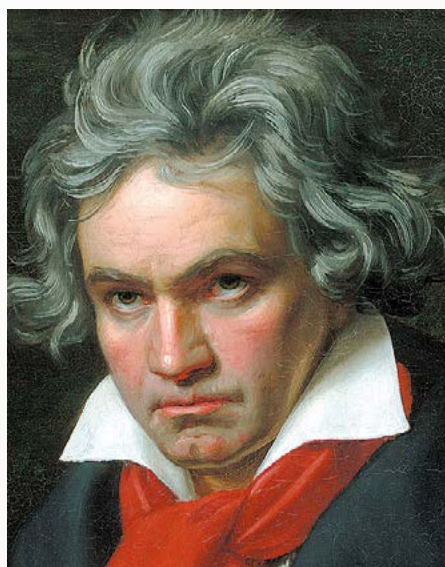
Iskreno čestitamo našemu najboljšemu gluhemu teniški igralcu Marinu Keglu, ki je ob koncu leta 2019 izboljšal svoje mesto na svetovni lestvici najboljših gluhih teniških igralcev na svetu. S tretjim mestom si je tudi omogočil lažje izhodišče za žreb na različnih tekmovanjih. Želimo mu, da se mu uresničijo sanje in poseže

Marino Kegl med dvobojem

po najvišjem mestu, predvsem pa, da doseže medaljo na poletnih igrah gluhih Deaflympics. ●

250. obletnica rojstva največjega skladatelja Ludwiga van Beethovna

Beethovna poznamo po njegovih klaviaturskih mojstrovinah, kot

enega največjih skladateljev človeštva in kot avtorja glasbe evropske himne. Malo manj pa ga svet pozna kot človeka, ki je še pred 30. rojstnim dnevom začel izgubljati sluh, ki je pri 46 letih popolnoma oglušel in je svojo največjo mojstrovino napisal, ko je bil že popolnoma gluha. S tem namenom bomo na ZDGNS letos na različne načine proslavili okroglo obletnico njegovega rojstva. ●

20 let gledališke skupine The stopinje ZDGNS

Ob koncu leta 2019 smo na prav poseben način praznovali 20 let delovanja gledališke skupine gluhih. V teh letih se je v njej zvrstilo veliko število igralcev, pa tudi režiserjev in drugih sodelavcev. Iskreno čestitamo vsem, ki so vsak po svoje pustili pečat gledališču gluhih v Sloveniji in tujini. ●

Vsi dosedanji člani gledališke skupine The stopinje

Kretnja leta 2019 – USTAVA

V sodelovanju z Inštitutom za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU, RTV SLO in drugimi medijskimi partnerji smo skupaj razglasili besedo in kretnjo leta za leto

2019. To je postala kretnja ustava. Prejeli smo malo manj kot 30 predlogov, med katerimi je komisija na ZDGNS izbrala pet kretenj, ki so najbolj zaznamovale leto 2019. Med njimi so bile osebna asisten-

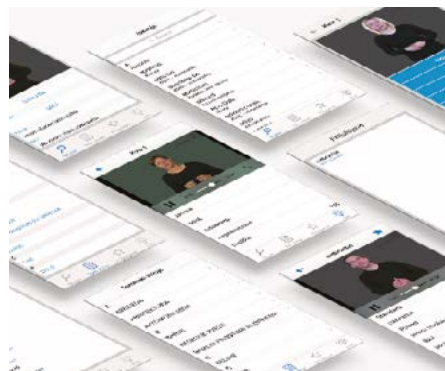
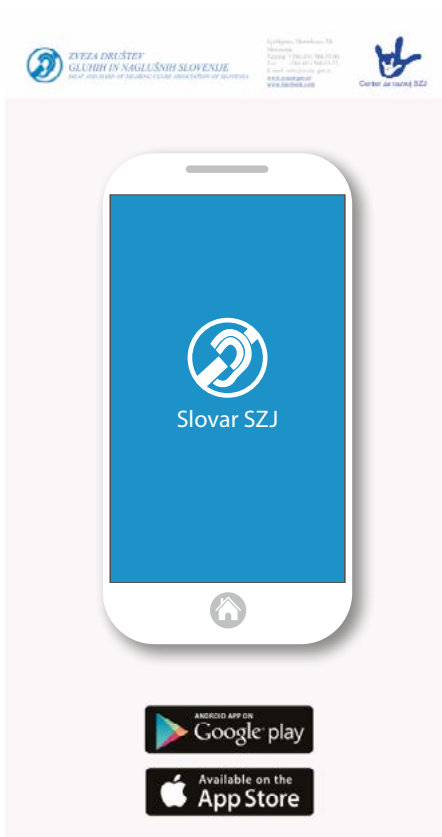
ca, komunikacijski dodatek, slovnica, ustava, himna. S tesno prednostjo je zmagala kretnja ustava. Vsaka predlagana kretnja je močno zaznamovala leto 2019, tako da prav gotovo upamo, da bo v letu 2020 znakovni jezik tudi formalno vpisan v slovensko ustavo. ●

Izbor kretnje leta v atriju SAZU

Upravni odbor ZDGNS – sklep FIHO 2020

Seznani smo se s sklepom FIHO za leto 2020 za ZDGNS. Najprej smo se sestali vsi predsedniki in sekretarji društev na usklajevalnem sestanku glede delitve sredstev FIHO za lokalno raven, nato je sledila še seja Upravnega odbora ZDGNS. V daljši razpravi in ob pripravljenih več predlogih je bila sprejeta odločitev o delitvi na lokalni ravni. Največ razprave je bilo posvečene metodologiji in številu naših uporabnikov po društvih. ●

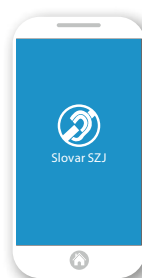
QR-KODA

Z mobilno aplikacijo Slovar SZJ si lahko zdaj ogledate videoposnetke v SZJ z uporabo optičnega čitalca QR-kod.

Uporaba QR-čitalca je preprosta:

Korak 1 – Zaženite mobilno aplikacijo Slovar SZJ ter v meniju izberite QR (spodaj desno).

Korak 2 – Mobilni aparat usmerite na določeno QR-kodo na listu glasila IST.

1 Namesti aplikacijo

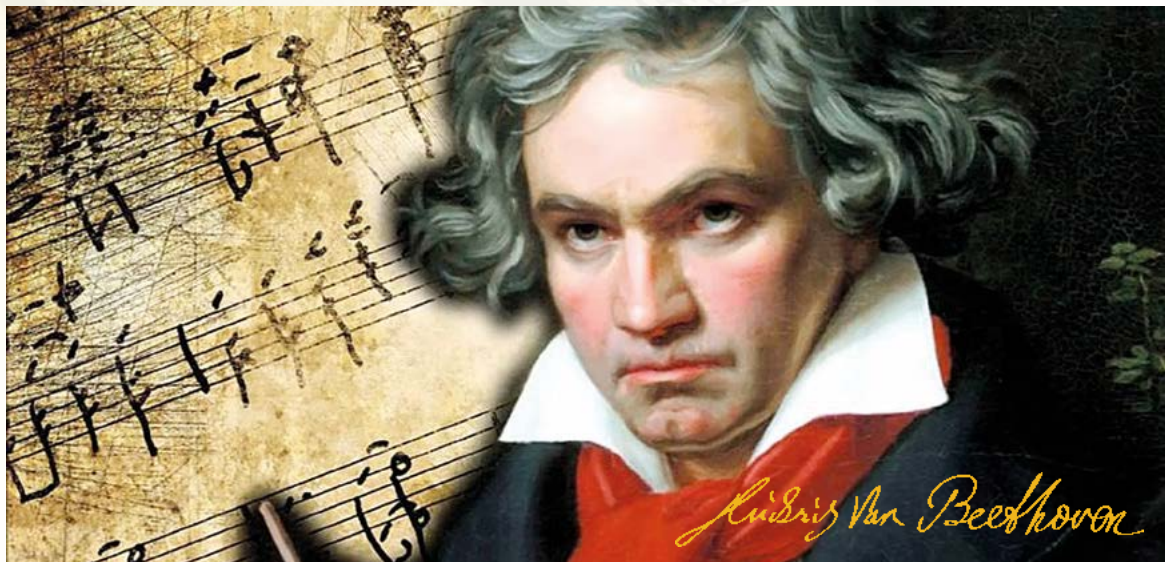
2 Poskeniraj QR-kodo

3 Predvajaj video

BEETHOVEN – GENIJ, KI GA NI USTAVILA NITI GLUHOTA

✎ Aleksandra Rijavec Škerl (vir: Nedelo, Wikipedija in tuja literatura)

Konec letošnjega leta bo minilo 250 let od rojstva skladatelja Ludwiga van Beethovna. Ludwig ni bil le eden največjih skladateljev v zgodovini, ampak tudi privlačna in skrivnostna osebnost. Od svojega 30. leta je imel težave s sluhom, ki so mu otežile slišanje višjih tonov glasov in glasbe. Sluh se mu je postopoma slabša in pri 42 letih so morali ljudje pri pogovoru z njim kričati in si pomagati s pisanjem. Popolnoma je izgubil sluh pri 46 letih.

Rodil se je leta 1770 staršem flamskega rodu v Nemškem Bonnu. Z glasbo se je srečal že ob rojstvu. Njegov ded je bil dvorni dirigent na dvoru kölnskega volilnega kneza. Njegov oče je bil na istem dvoru pevec in glasbenik, delal pa je tudi kot glasbeni učitelj. Njegova mati je bila hčerka glavnega kuharja na dvoru trierskega nadškofa. Bil je najstarejši od sedmih otrok.

Zelo zgodaj se je začel učiti klavir in violino, kasneje pa še violo. Njegov prvi učitelj je bil oče. Pri sedmih letih je že koncentriral na

čembalu. Poleg očeta so ga poučevali še dvorni organisti, družinski prijatelj in sorodnik. Želja očeta je bila, da bi Ludwig postal naslednji Mozart, zato je moral zelo garati.

Pri štirinajstih letih je postal pomožni organist v knežni kapeli. Dvorni organist mu je predstavil Bachova dela in ga spodbujal k komponiranju. Šolanje je nadaljeval na Dunaju s študijem filozofije. Tega študija ni nikoli končal, ker mu je umrla mama in je moral skrbeti za mlajša brata. Da je lahko preživel, je začel skladati. Pri dvajsetih letih je ob smrti Jožefa II. in ustoličenju Leopolda II. napisal kantate, s katerimi je doživel velik uspeh, zato je začel študirati pri Josephu Haydnu, vodilnem skladatelju klasicističnega obdobja. S skladateljem se nista dobro ujela, ker Ludwig ni prenesel discipline.

Pri 25 letih je debitiral kot pianist z lastnim koncertom v C-duru in začel izdajati svoja prva dela. Kmalu za tem je postal najslavnejši dunajski pianist, ki so ga občudovali po vsej Evropi. Znan je bil

tudi po tem, da znal dobro improvizirati.

Pri svojem delu se je veliko izobraževal. Pri znanem italijanskem skladatelju in dirigentu Antoniu Salieriju se je naučil brati in študirati italijanska besedila oper.

Beethoven se ni mogel nikjer ustaliti in je bil zelo nemirnega duha, zato se je na Dunaju selil več kot petintridesetkrat. Mnogi strokovnjaki za duševno zdravje menijo, da je ime bipolarno motnjo.

Do izgube sluha je pisal samo klavirske in komorne skladbe, med katerimi sta Patetična sonata in V mesečini. Ustvaril je 17 godalnih kvartetov in 32 sonat. Po slogu skladanja velja za znanilca romantike. Na prelomu stoletja je za velike orkestre začel ustvarjati simfonije, po katerih ga danes pozna ves svet.

Zelo je občudoval Napoleona, zato mu je posvetil Tretjo simfonijo, ki jo je pozneje preimenoval v Eroico. Leta 1806 je napisal Četrto simfonijo, dve leti pozneje pa še slovito Peto simfonijo, ki je bila odraz njegove izgube sluha. Svoje

ustvarjanje je nadaljeval s Šesto ali Pastoralno simfonijo, v kateri je izražal mir, ki ga je našel v nara-
vi. Veselje do življenja pa se kaže v Sedmi in Osmi simfoniji. Po končanju Osme simfonije se je posvetil cerkveni glasbi in napisal dve maši.

Največja njegova mojstrovina, Deveta simfonija, je nastala v letih 1822 in 1823. Glasba Devete simfonije v njem zorela od otroštva, ko je hotel uglasbiti Schillerjevo Odo radosti. Oda radosti je del Devete simfonije in tudi himna Evropske unije.

Leta 1819 je bil Beethoven, kot častni član, izvoljen v ljubljansko Filharmonično družbo. Diplomsko članstvom so mu izročili na Dunaju. V zahvalo je slavni skladatelj poslal svoje neobjavljeno delo, ki jo hrani NUK.

Njegovo ljubezensko življenje so zaznamovale razredne razlike. Pri 31 letih se je zaljubil v mlado grofico in ji posvetil sonato V mesečini, na poroko pa zaradi statusnih razlik ni smel pomisliti. Kasneje je poslal 15 ljubezenskih pisem vdovi, starejši grofici. Čustva so bila obojestranska, a ji je njena družina zagrozila z odvzemom otrok, če se poroči z običajnim človekom, zato sta končala razmerje.

Leta 1810 je uspešno zasnužil Therese Malfati, ki ji je posvetil slovito Za Elizo.

Že od mladosti je bil Beethoven hud astmatik in njegovih težav niso mogli olajšati niti najboljši dunajski zdravniki. Zdravil se je z zelišči in za tisti čas zelo priljubljenim puščanjem krvi. Po daljši bolezni je umrl 26. marca 1827, star 56 let. Pokopali so ga na pokopališču v Währigu, leta 1888 pa so njegove posmrtno ostanke pokopali na osrednjem dunajskem pokopališču.

V javnosti krožijo različne besede, ki naj bi jih slavni glasbeni genij izrekel ob smrti:

- »Škoda, škoda, prepozno,« te besede naj bi se nanašale na dvanajst steklenic vina, ki jih je dobil v dar od založnika;
- »Ploskajte, ploskajte, komedija je končana,« ta naj bi bila najbolj razširjena različica;
- »V nebesih bom spet slišal.«

Anselm Hüttenberenner, avstrijski skladatelj in njegov dobri prijatelj, ki je bil eden od dveh navzočih ob njegovi smrti, je napisal, da je Beethoven tik pred smrtjo s pestjo zažugal nebesom.

Decembra 2019 se je začelo Beethovno leto, ki ga bodo z velikim pomenom praznovali v Avstriji in ga počastili s številnimi koncerti po vsem svetu.

Svetovno znan skladatelj Ludwig van Beethoven je bil v drugi polovici svojega življenja gluha, zato bomo na Zvezi društev gluhih in naglušnih Slovenije leto 2020 posvetili njegovemu življenju in delu. Pripravili bomo gledališko predstavo, posneli film in izdali zgodbo v slovenskem znakovnem jeziku. Prav tako bo večina ostalih aktivnosti povezana s praznovanjem obletnice njegovega rojstva. Prva aktivnost v nizu počastitve bo predvajanje Evropske himne Oda radosti v slovenskem znakovnem jeziku ob dnevu Evrope v slovenskih medijih.

K članku dodajamo slovenski prevod Evropske himne Oda radosti v slovenskem znakovnem jeziku, ki ga je pripravila Valerija Škof in je prek priložene QR-kode dostopna tudi v slovenskem znakovnem jeziku.

Slovensko besedilo Evropske himne oda radosti:

Radost, od boga edina
hčerka ti Elizijaska!
V tvoje hrame nas stopinja vodi,
o božanstvena!

Tvoji čari časa teku
so pregnali kruto noč.
Človek spet je brat človeku,
kadar veje tvoja moč.

Komur se usoda smeje,
da mu je prijatelj zvest;
če se ob ženici greješ,
rad zavriskal bi do zvezd.

Res je srečen, kdor ob duši
svojo dušo si poji;
če pa sam je, naj ne ruši,
česar vsak deležen ni.

RAZLAGA BESED:

- Flamska – nizozemska regija
- čembalo – vrsta klavirja
- organist – glasbenik, ki igra na orgle
- kantata – vokalno-instrumentalna glasba, ki ima večinoma posvetno vsebino
- klasicistično obdobje – glasbeni slog v evropski resni glasbi
- pianist – glasbenik na klavirju
- improvizirati – igrati na glasbilo brez priprav
- bipolarna motnja – nihanje razpoloženja
- komorne skladbe – skladbe, ki se izvajajo v manjših zasedbah ali jih izvaja en glasbenik
- godalni kvartet – glasbena zasedba, ki jo sestavljajo štiri godala (dve violini, viola in violončelo)
- simfonija – oblika glasbenega dela za orkestre, ki ima štiri stavke, ki si sledijo v naslednjem zaporedju: hitri stavek, počasni stavek, plesni ali šalji-vi stavek in hitri oz. živahni stavek. ●

3. MAREC – SVETOVNI DAN SLUHA: V SLOVENIJI JE 10 ODSOTKOV OSEB Z OKVARO SLUHA

Anton Petrič (viri: Dostopno.si)

Svetovna zdravstvena organizacija je leta 2007 razglasila 3. marec za mednarodni dan skrbi za

sluh, ki ga letos zaznamujemo pod geslom Ne dovolite, da vas izguba sluha omeji. Zveza društev gluhih in naglušnih ob tem poudarja pomembnost zgodnjega odkrivanja, zdravljenja in rehabilitacije okvare sluha. Številni ljudje namreč živijo z neugotovljeno okvaro sluha, pogosto se svoje okvare sploh ne zavedajo in ne vedo, da jim manjkajo nekateri zvoki in besede. Preverjanje stanja sluha in sposobnosti razumevanja je prvi korak k reševanju tega vprašanja.

Po podatkih Svetovne zdravstvene organizacije je na svetu 466 milijonov ljudi ali 5 odstotkov svetovne populacije z okvaro sluha. V Evropi se blaga okvara, torej izguba sluha na ravni 25 dB, pojavlja že pri 16 odstotkih odraslih v starosti od 18 do 85 let. To pomeni, da se s to težavo spopada že več kot 71 milijonov prebivalcev Evropske unije, od tega jih ima 55 milijonov, kar je od 10 do 12 odstotkov populacije, izgubo sluha v govornem območju. Zato za uspešno komunikacijo in razumevanje že potrebujejo ustrezne slušne pripomočke. Skrbi pa podatek, da naj bi bilo v EU kar 30 milijonov ljudi, ki imajo izgubo sluha, a niso vključeni v zdravljenje ali rehabilitacijo. Po podatkih Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije je v Sloveniji približno 70.000 uporabnikov

slušnih aparatov, na leto pa izdajo približno 18.000 novih slušnih aparatov. V Sloveniji je 10 odstotkov oseb z okvaro sluha, od katerih jih ima samo malo več kot tretjina prepoznano okvaro sluha.

Preverite svoj sluh

V Sloveniji je testiranje sluha brezplačno v okviru zdravstvenih storitev, ki jih krije zdravstveno zavarovanje. Zdravstveni sistem v naši državi zagotavlja tudi preventivne preglede otrok, mladine in delovno aktivnega prebivalstva. Prav tako lahko vsakdo, ki ima okvarjen sluh v govornem območju in urejeno obvezno zdravstveno zavarovanje, brezplačno pridobi slušni aparat, ki ga financira ZZZS. Svetovni dan sluha je namenjen ozaveščanju in spodbujanju razmišljanja o ustreznih strategijah na področju javnega zdravja, ki bi pripomogle k zmanjšanju razširjenosti izgube sluha. Pri teh prizadevanjih bi po mnenju WHO morali sodelovati tako službe za javno zdravje, organizacije različnih socialnih storitev in izobraževalne ustanove skupaj s civilnimi združenji oseb z okvaro sluha.

Motnje sluha pri otrocih in mladostnikih

V preteklih letih je Nacionalni inštitut za varovanje zdravja (NIJZ) posvetil posebno pozornost motnjam sluha pri otrocih in mladostnikih in analiziral podatke o motnjah sluha, ki so bile ugotovljene pri sistematičnih preventivnih zdravstvenih pregledih med letoma 2001 in 2012. Ugotovili so, da so se motnje sluha pri otrocih in mladini pojavile pri nekaj manj kot dveh odstotkih predšolskih otrok, pri odstotku in pol osnovnošolcev in pri dobrem odstotku srednješolcev oziroma mladih do 19. leta. Kot ugotavljajo na NIJZ, je bilo nekoliko več motenj sluha ugotovljenih v koprski, kranjski in novogoriški regiji, sledijo jim celjska in novomeška regija. Izrazito večji delež motenj sluha je bil zaznan pri osnovnošolcih v novogoriški regiji po letu 2006. Podatke bi bilo sicer treba zbirati še podrobneje, če bi želeli natančneje ugotavljati vzroke za spremembe v času in razlike med posameznimi regijami, so pojasnili na NIJZ. V Izoli in Ravnah na Koroškem so med osnovnošolci v času sistematičnega zdravstvenega pregleda izvedli anketo o njihovih navadah poslušanja glasbe z namenom ozaveščanja mladine in njihovih staršev ter učiteljev in zdravstvenih delavcev o možnostih okvare sluha zaradi dolgotrajnega in pogostega poslušanja glasne glasbe po sluškah prenosnih predvajalnikov glasbe.

Ugotovili so, da so se motnje sluha pri otrocih in mladini pojavile pri nekaj manj kot dveh odstotkih predšolskih otrok, pri odstotku in pol osnovnošolcev in pri dobrem odstotku srednješolcev oziroma mladih do 19. leta. Kot ugotavljajo na NIJZ, je bilo nekoliko več motenj sluha ugotovljenih v koprski, kranjski in novogoriški regiji, sledijo jim celjska in novomeška regija. Izrazito večji delež motenj sluha je bil zaznan pri osnovnošolcih v novogoriški regiji po letu 2006. Podatke bi bilo sicer treba zbirati še podrobneje, če bi želeli natančneje ugotavljati vzroke za spremembe v času in razlike med posameznimi regijami, so pojasnili na NIJZ. V Izoli in Ravnah na Koroškem so med osnovnošolci v času sistematičnega zdravstvenega pregleda izvedli anketo o njihovih navadah poslušanja glasbe z namenom ozaveščanja mladine in njihovih staršev ter učiteljev in zdravstvenih delavcev o možnostih okvare sluha zaradi dolgotrajnega in pogostega poslušanja glasne glasbe po sluškah prenosnih predvajalnikov glasbe.

Motnje sluha najprej opazimo pri razumevanju pogovora

Kot je še zapisano na spletni strani NIJZ, motnje sluha najprej opazimo pri razumevanju pogovora, ki ga sicer slišimo, a ga ne

razumemo, še posebej v hrupnem okolju. Sogovornika zato pogosteje prosimo, da ponovi, kar je povedal. Ljudje, pri katerih se pojavi motnja sluha, imajo pogosto občutek odrezanosti od sveta. Otroci z motnjo sluha pri pouku porabijo veliko več energije zaradi napora pri poslušanju in so zato prej in bolj utrujeni. Problem je še večji v hrupni učilnici. Zgodnje odkriva-

nje motenj, preprečevanje nadaljnjih okvar in hitra strokovna pomoč lahko močno zmanjšajo posledice in izboljšajo stik z okolico. Čeprav smo bili navajeni, da se izguba sluha pojavi z leti, strokovnjaki opozarjajo, da je čedalje več motenj sluha tudi med mlajšimi. Predvsem mlajše generacije so izpostavljene visokim ravnam zvoka daljši čas zaradi preprostejšega

poslušanja glasbe po slušalkah prenosnih predvajalnikov glasbe. Zgodnje preverjanje sluha je še posebno pomembno pri otrocih, ker motnje sluha negativno vplivajo na otrokov jezikovno govorni, kognitivni in socialno-čustveni razvoj. Jezikovni razvoj otroka se namreč začne s poslušanjem in ne z govorom, še opozarjajo na NIJZ. ●

V kraju, kjer živim, ni na voljo ORL-specialista ali akustika.
Kaj lahko naredim?

Najbližjega zdravnika ali zdravstvenega delavca povprašajte, kje lahko preverite svoj sluh. Če storitev ni na voljo v vaši bližini, jo poiščite drugod.

Ce v vaši bližini ni ORL-specialista ali akustika, se lahko obrnete na lokalne zdravstvene organe in jih prosite, naj zagotovijo omenjeno storitev.

Kaj še lahko pomaga omiliti posledice izgube sluha?

- Poskrbite, da je hrupa iz ozadja v vašem domu, na delovnem mestu in na javnih mestih čim manj.
- Naučite se brati z ustnic.
- Uporabljajte:
  - indukcijsko zanko,
  - besedilna sporočila,
  - telefonske ojačevalnike,
  - utripajoče in vibrirajoče alarme,
  - prenosne ojačevalnike zvoka.
- Poskrbite za podnaslavljanje zvočnih vsebin v različnih medijih.
- Uporabljajte aplikacije na telefonu za pretvorbo govora v besedilo.

Povežite se z naglušnimi ali gluhiimi osebam, ki vam lahko pomagajo in vas usmerjajo.

Slišim dobro, poznam pa osebe, ki imajo težave s sluhom.

Kako jim lahko pomagam?

Podpora drugim, ki imajo težave s sluhom:

- ✓ Spodbudite jih, naj gredo na pregled sluha.
- ✓ Govorite razločno in počasi. Ne kričite!
- ✓ Poskrbite, da ste vidni in obrnjeni proti osebi, s katero se pogovarjate.
- ✓ Ko govorite, se ne počite.
- ✓ Ne govorite drug čez drugega. Poskrbite, da govori le ena oseba naenkrat.
- ✓ Poskrbite za čim manj hrupa v ozadju ali se premaknite v tiše okolje.
- ✓ Osebo z okvaro sluha vključite v vse dejavnosti.
- ✓ Osebo z okvaro sluha spodbudite, naj se o izgubi sluha pogovarja z drugimi.
- ✓ Pozovite lokalno oblast, naj zagotovi:
  - dostopnost storitev za osebe z okvaro sluha,
  - dostopnost javnih krajev,
  - obvezno podnaslavljanje avdiovizualnih vsebin.

Svetovna zdravstvena organizacija

NAJ VAS IZGUBA SLUHA NE OVIRA

Sluh za življenje

Imam morda težave z izgubo sluha?

Morda imate okvaro sluha, če:

- pogosto prosite sogovornika, naj ponovi, kar je povedal,
- se vam zdi, da morate zvišati jakost radija ali televizije,
- težko sledite pogovoru v hrupnih prostorih,
- težko razumete osebo, s katero se pogovarjate po telefonu,
- vam zvoní v ušesih (tinitus),
- slabo slišite hišni zvonec, alarm ali zvonjenje telefona,
- vas sogovorniki opozarjajo, da glasno govorite.

Nisem prepričan, kakšen je moj sluh.

Kaj naj naredim?

Preverite svoj sluh!

Naj vaš sluh preveri strokovnjak z avdiometrijo. Pregled sluha je preprost in ne traja dolgo. Poskrbite, da ga čim prej opravite.

Če niste prepričani, ali potrebujete pregled sluha, ga lahko preverite sami z brezplačno aplikacijo **hearWHO**. Ravnanje se po preprosti navodilih in izvedeli boste, kako dobro slišite.

<https://www.who.int/health-topics/hearing-loss/hearwho>

Če imate katerega od zgoraj naštetih simptomov ali če ste na testu **hearWHO** dobili manj kot 50 točk, se takoj posvetujte z zdravstvenim delavcem. **Ne odlašajte!**

Kaj, če imam izgubo sluha? Kakšne možnosti imam?

Koristijo vam lahko:

- zdravila in/ali operacija,
- uporaba slušnega aparata in polžev vsadek,
- slušna rehabilitacija in svetovanje,
- pogovor z osebami z okvaro sluha.

Zdi se mi, da me bo družba ožigosala, če bom nosil slušni aparat.

Izguba sluha se ni treba skrivati ali jo skrivati. **Eno od dvajsetih** oseb se spoprijema z okvaro sluha, za katero je treba ustrezno poskrbeti. Pojzaniše družini, prijateljem in kolegom, kako lahko na drugačen način komunicirajo z vami. Pridobite informacije o izgubi sluha in avdiometriji drugje, kako pogosta je pravzaprav izguba sluha. Postanite njihov vzornik!

Čeprav rezultati moje preizkusa sluha niso najboljši, menim, da mi gre za zdaj kar dobro.

Nikakršne škode ne bo, če počakam še nekaj mesecev ali let, preden dobim slušni aparat.

Če k ljubim zavedanju, da imate težave s sluhom, ničesar ne ukrenete, nevede zamujate pomembne zvok in besede ter si s tem otežujete govorno komunikacijo in družbene stike.

Izguba sluha lahko vpliva na poslabšanje depresije ali demence.

Izguba sluha pri odraslih je najpogostejši spremljiv dejavnik tveganja za demenco

Osebi z okvaro sluha se lahko zgodi, da zaradi posledic zapornete diagnoze ne bo deležna enakih koristi uporabe slušnega aparata in rehabilitacije, kot če bi takoj ukrepala. Starost namreč pogosto vpliva na sposobnost prilagajanja posameznika novemu načinu poslušanja in komunikacije.

Izguba sluha vpliva tudi na osebe okrog nas ter lahko povzroči nesporazume in frustracije.

Oblačite zdravnika, ORL-specialista ali akustika ter se z njim pogovorite o svojih težavah in možnostih pomoči.

PO ŠARČEVEM ODSTOPU: KAJ BO Z VPISOM ZNAKOVNEGA JEZIKA V USTAVO?

Mag. Tina Grošelj

Tina Grošelj in Jani Möderndorfer, poslanec Državnega zbora RS; foto (Urška Pavlovič)

Poslanci so se na redni januarski seji Državnega zbora RS seznanili z odstopom predsednika vlade Marjana Šarca. S tem so začeli teči tudi uradni roki za morebitno sestavo nove koalicije. Šarec je na novinarski konferenci pojasnil, da z zgolj 13 poslanci in brez večinske podpore v DZ ne more izpolniti pričakovani ljudi, in dodal, da bi bilo do državljanov in državljanek Slovenije najbolj pošteno razpisati predčasne volitve. S seznanitvijo začne teči prvi krog iskanja novega mandatarja, in sicer naj bi po posvetih s poslanskimi skupinami morebitnega kandidata v 30 dneh predlagal predsednik države. Kako bodo trenutne politične razmere vplivale na postopek vpisa slovenskega znakovnega jezika v ustavo? Spomnimo, Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije je novembra 2018 v DZ vložila pobudo za vpis slovenskega znakovnega jezika v ustavo. Vlada je aprila 2019 na 28. redni seji sprejela predlog za začetek postopka za umestitev Slovenskega znakovnega jezika v slovensko ustavo. Nato je ustavna komisija konec junija obravnavala vladni predlog. Člani so mu bili naklonjeni, konec novembra pa je bila imenovana Strokovna komisija Ustavne komisije Državnega zbora za vpis znakovnega jezika. Sestavljali so jo dr. Simona Gerenčer Pegan, dr. Marjetka Kulovec, mag. Cveto Uršič in dr. Ciril Ribičič.

Kako bodo spremembe na političnem prizorišču vplivale na vpis slovenskega znakovnega jezika v ustavo, pojasnjuje mag. Branko Grims, predsednik Ustavne komisije Državnega zbora: »Strokovna komisija trenutno še čaka na en odgovor vlade. Propadla Šarčeva vlada, upam, bo še oddala to mnenje, ki se čaka. Če ne, bo to naloga naslednje vlade. Takoj ko dobimo končno poročilo, jo bom posredoval članom Ustavne komisije. Prva naslednja seja je sklicana za 19. februar. Če bo možno, bom s tem razširil dnevni red, sicer pa prvi naslednji datum, ko bo možen sklic komisije. Po poslovniku namreč lahko v parlamentu zasedata samo dve komisiji, zato je precej težko dobiti prost termin.«

Ob tem Jani Möderndorfer, poslanec Državnega zbora RS, pravi, da »mnenje strokovne komisije ni zavezujoče za odločanje poslancev v Ustavni komisiji ali Državnem zboru«. Ima pa, seveda, veliko težo, pojasnjuje Möderndorfer in dodaja: »Odstop premierja Šarca na delo državnega zbora nima nobenega vpliva. Državni zbor ni ukinjen. Ni nehal delati, temveč deluje naprej. Lahko se oblikuje nova vlada, lahko pa gremo na volitve. Vendar ne pozabimo, da državni zbor lahko deluje in ima polni mandat za odločanje do potrditve novih poslancev. To je do zadnjega dneva. Če obstajata potreba in interes in se ugotovi, da je vpis potreben, potem se to lahko zgodi.«

Mag. Branko Grims, predsednik Ustavne komisije DZ RS, pa pojasnjuje usodo postopka in predviden terminski scenarij vpisa, če je vmes imenovana nova vlada: »Potem zmeraj nekaj časa traja, da novi funkcionarji prevzamejo delo, da se opravi primopredaja, da stvari stečejo. Šele potem pridejo take stvari ponovno na vrsto.« Če ne bomo šli na volitve in bodo poslanci z dvotretjinsko večino v parlamentu potrdili predlagano vsebino novega člana ustave, čaka predlog vpisa znakovnega jezika v ustavo ponovna obravnavna na Ustavni komisiji, potem pa vnovično glasovanje v državnem zboru. Če bo predlog ves čas deležen večinske podpore, bi bil lahko znakovni jezik v ustavo vpisan še v tem letu.

Novi volitve pa bi pomenile ponovitev celotnega postopka. ●

IZVAJANJE POSEBNIH SOCIALNIH PROGRAMOV V LETU 2019

✎ Aleksandra Rijavec Škerl, strokovna vodja programov

Usposabljanje za aktivno življenje in delo gluhih, naglušnih in gluhoslepih oseb

Okvara sluha in komunikacijska oviranost gluhe, naglušne, gluhoslepe in osebe s polževim vsadkom ovirata v številnih življenjskih položajih, še zlasti v dostopu do informacij, kar močno vpliva na njihov položaj v družbi. Na zvezi pripravljamo izobraževanja, ki so prilagojena potrebam naših članov. Seminarji, konference, delavnice, okrogle mize izvajamo za gluhe, naglušne, gluhoslepe in osebe s polževim vsadkom v prilagojenih tehnikah, posredujemo jim ključne informacije, usmeritve, spremljamo zakonodajo, ki vpliva na njihovo življenje in vključevanje v družbeno okolje. V sodelovanju z našimi uporabniki usposabljam tudi strokovno osebje, ki dela z njimi.

Dvodnevni seminar ZDGNS v Logarski dolini

V okviru programa smo izvedli:

- dvodnevni seminar za usposabljanje in izobraževanje z naslovom Strategija razvoja naših organizacij;
- delovni posvet Profesionalizacija prevodov v SZJ gluhih;
- delavnico Učinkovita razrešitev kriznih situacij;
- posvet v Državnem zboru RS Znakovni jezik za vse;
- predstavitev ob dnevih upravnih enot: Gluhi in naglušni v upravnih postopkih;
- posvet Most – duševno zdravje oseb z okvaro sluha;
- usposabljanje zaposlenih na sodiščih;
- usposabljanje zaposlenih v zdravstvenih domovih;
- Dan odprtih vrat – Hiša znakovnega slovenskega znakovnega jezika;
- predstavitev na Bazarju invalidskih organizacij;

Posvet v Državnem zboru – Znakovni jezik za vse

- sodelovanje gluhih in naglušnih na mednarodnih dogodkih;
- predavanja o uporabi in načinu pridobitve slušnega aparata in o načinu komunikacije;
- srečanje vseh oseb z okvaro sluha iz vse Slovenije;
- predavanja v sklopu izobraževalnega centra ZDGNS;
- aktivno vključevanje na prireditve v organizaciji NVO;
- priprava prevodov različnih dokumentov, deklaracij in smernic sorodnih mednarodnih in evropskih organizacij.

V okviru programa je organiziran tudi Svetovalni center za gluhe, naglušne, gluhoslepe in osebe s polževim vsadkom, starše in svojce. Delo poteka individualno s pogovori v centru, po telefonu, SMS-sporočanju, videotelefoniji, e-pošti. Vključuje svetovanje, informiranje, diagnosticiranje, korekcijo, učenje, povezovanje s sliščim okoljem, družinsko mediacijo in usmerjanje ter izdajanje potrdil o usposobljenosti za uporabo tehničnih pripomočkov. Vsi izvajalci uporabljajo slovenski znakovni jezik, tako da pri delu ni potrebna tretja oseba (tolmač). Sodelujejo tudi z javnimi službami, delo pa poteka tako, da so želje, interesi in pravice oseb z okvaro sluha zares upoštevani.

Tolmačenje – razvoj slovenskega znakovnega jezika – Center za razvoj slovenskega znakovnega jezika

Zveza društev gluhih in naglušnih od leta 1979 sistematično deluje na področju razvoja in uveljavitve

slovenskega znakovnega jezika. Rezultat tega so izdani priročniki, CD-slovarji in Zakon o uporabi slovenskega znakovnega jezika. Kljub sprejetemu zakonu pa država ne zagotavlja sistemskega vira za razvoj slovenskega znakovnega jezika. Zveza ta program izvaja od samega začetka, saj je to bistvo kulture in identitete gluhih oseb. Slovenski znakovni jezik je treba načrtno raziskovati in standardizirati, ker je to temeljno pri prenosu znanja v znakovnem jeziku. Jezik, kakršen je, zadovoljuje predvsem socialne potrebe, saj je njegova informacijska vrednost nizka. Zakon o uporabi slovenskega znakovnega jezika in Konvencija OZN o pravicah invalidov izrecno govorita o priznanju, razvoju in standardizaciji znakovnega jezika, vendar ga država, ki je sprejela slovenski znakovni jezik kot jezik v Sloveniji, finančno ne omogoča. Redno mesečno se sestaja skupina gluhih za razvoj slovenskega znakovnega jezika in standardizira kretnje za posamezno besedo. Razvijajo se nova področja, ki do zdaj niso bila raziskana. S tem razširjamo besedni zaklad gluhih ter krepimo kulturno in zgodovinsko zavedanje jezika. Poleg raziskovanja besedišča je treba raziskovati tudi sam jezik z vidika različnih jezikoslovnih prvin. V sodelovanju s primernimi strokovnjaki jezikoslovci, pisci slovarjev in sodelavci pri razvoju besedišč za posamezna področja ter s strokovnim kadrom za razvoj programske opreme omogočamo delo za jezik, ki je prvi pogoj za sporazumevanje gluhih in ohranjanje kulturne identitete gluhe skupnosti v družbi.

Uporabniki programa so gluhe in gluhoslepe osebe ter osebe s polževim vsadkom, uporabniki slovenskega znakovnega jezika, tolmači, učitelji in drugi strokovni delavci, ki pri svojem delu uporabljajo znakovni jezik, poleg omenjenih pa tudi strokovne izobraževalne institucije gluhih in naglušnih ter združenje tolmačev.

Delo poteka v skupini za razvoj slovenskega znakovnega jezika, ki jo sestavlja devet članov, od tega je sedem gluhih oseb in dve slišči – tolmač slovenskega znakovnega jezika in strokovnjak s tega področja.

Na podlagi izbranega besedišča se opravi analiza po regijah in določi najpogosteje uporabljena kretnja, ki se standardizira. Poleg tega se zapisuje tudi zgodovina kretnj in njihov izvor. Končni rezultat je produkcija kretnj na različnih medijih in izdaja priročnikov. Delo pri razvoju slovenskega znakovnega jezika se opravlja v lastnem studiu in z lastno tehnološko opremo ter se sproti snema in pregleduje. Dela se skupinsko in individualno.

Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije je nadaljevala dopolnjevanje Slovarja slovenskega znakovne-

ga jezika. Slovar znakovnega jezika trenutno vsebuje 18.605 besed in stavkov. V letu 2019 je bilo raziskanih 3211 novih besed. Pri večini gesel je pri standardni kretnji prikazanih tudi več kretnj, ki se prav tako uporabljajo za to geslo. Osnovno različico spletnega slovarja slovenskega znakovnega jezika, ki je bila razvita leta 2013, smo v letu 2016 nadgradili, in sicer s programom za utrjevanje znanja, mobilno aplikacijo, QR-kodami za hitrejši dostop do želenega videoposnetka in s sintezo govora, ki omogoča razpoznavanje pisne besede, iz katere se potem programsko modulira govor, ter prepoznavanje govora, ki omogoča razpoznavanje pogovorne besede. V letu 2018 smo aplikacijo Slovar SZJ nadgradili še z rehabilitacijo, učnimi vajami in igro spomin, v letu 2019 pa še aplikacijo za branje knjig v slovenskem znakovnem jeziku.

V okviru programa smo izvedli tudi naslednje:

- redno mesečno sestajanje skupine gluhih za razvoj SZJ in standardizacija kretnje za posamezno besedo;
- snemanje, moderiranje, montaža kretnj in učnih primerov ter priprava za slovar SZJ;
- dopolnjevanje slovarja SZJ z razlago pomena besede, uporabo kretnje, uporabo besede v stavku in v povezavi z mednarodno kretnjo, ter oblikovanje učnih primerov;
- dopolnitev aplikacije Slovarja SZJ s QR-kodo, učnim kvizom, učnimi vajami, igro spomin, rehabilitacijskimi vajami in pretvorbo govora v kretnjo;
- subvencionirani tečaji SZJ z verificiranimi izvajalci;
- brezplačni tečaji SZJ za učence, dijake in študente in osebe z okvaro sluha (naglušni, PV);
- brezplačni tečaji mednarodne kretnje za gluhe osebe;
- preverjanje znanja po opravljenem tečaju SZJ in pridobitev certifikata o znanju SZJ;
- praktični seminar in delavnica o vodenju tečaja SZJ za gluhe izvajalce;
- usposabljanje in zagotavljanje strokovnega izpolnjevanja za izvajalce tečajev;

- delavnice o razvoju znakovnega reda SZJ (permanentno izobraževanje);
- delavnice slovenskega znakovnega jezika v osnovnih šolah;
- pridobitev dodatne kvalifikacije po Slovenskem ogrodju kvalifikacij Inštruktor/inštruktorica slovenskega znakovnega jezika
- razvijanje novih besed kretenj, ki do zdaj niso bile raziskane, z namenom razširitve besednega zaklada gluhih, ter krepitev kulturnega in zgodovinskega zavedanje jezika;
- zbiranje, razvoj in distribucija jezikovnih virov in tehnologije ter aktualna raba SZJ;
- izdelava učnih načrtov;
- začetek prenove učbenikov za poučevanje slovenskega znakovnega jezika;
- izbor kretnje leta 2019.

Ob mednarodnem dnevu pismenosti, mednarodnem dnevu gluhih v Ljubljani, mednarodnem dnevu znakovnih jezikov, mednarodnem tednu gluhih, evropskem dnevu jezikov in mednarodnem dnevu prevajanja in tolmačenja smo organizirali dan odprtih vrat Hiša SZJ.

V okviru dneva odprtih vrat – Hiša SZJ smo pripravili:

- aktivno delavnico Želiš spoznati slovenski znakovni jezik?;
- igralnice znakovnega jezika;
- predstavitev zgodovine gluhih, naglušnih, gluhoslepih in oseb s polževim vsadkom z naslovom Virtualna spletna predstavitev zgodovine ZDGNS;
- ogled literature ZDGNS na področju znakovnega jezika;
- predstavitev Inštituta za slovenski znakovni jezik.

V letu 2019 je knjiga v slovenskem znakovnem jeziku Anton! prejela zlato hruško – znak kakovosti otroških in mladinskih knjig.

S sofinanciranjem Ministrstva za kulturo RS je bila izdana nova (deseta) knjiga v slovenskem znakovnem jeziku David: misija mogoče.

V drugi polovici leta smo končali projekt Priročna video slovnica slovenskega znakovnega jezika, ki sta ga financirala Evropski socialni sklad in Ministrstva za kulturo RS. Na podlagi izvedenega projekta je bil izdan priročnik Priročna video slovnica.

Informativna dejavnost – založništvo

S programom aktivno delujemo na področju založništva in izdajamo vsebinsko pomembne publikacije, ki se dotikajo življenja in dela gluhih, naglušnih, gluhoslepih in oseb s polževim vsadkom. Ker so javni mediji nedostopni gluhih, naglušnim, gluhoslepim in osebam s polževim vsadkom, so podane informacije s specifičnega področja (izobraževanje, zaposlovanje, zakonodaja, vsebinska področja) pomembne pri ozaveščanju in krepitevi identitete. S tem programom ohranjamo identiteto in kulturo gluhe skupnosti ter nadomeščamo podobne javne programe. Informiranje z razvojem, raziskavami in znanstvenimi ugotovitvami na področju gluhotе (gluhi, naglušni, gluhoslepi in osebe s polževim vsadkom), dejavnostmi, povezanimi z njimi (razvoj slovenskega znakovnega jezika, polžev vsadek, gluhoslepota, tehnični pripomočki, tehnologija) in s spremembami v zakonodaji je življenjskega pomena za naše uporabnike.

V letu 2019 smo izdali:

- ponatis knjige v slovenskem znakovnem jeziku David: misija mogoče z videozapisom v obliki QR-kode;
- zbornik posveta v Državnem zboru RS z naslovom Znakovni jezik za vse;
- knjigo Znakovni jezik – Govorica kretenj z vidika uzaveščanja (pravo)pisnih zakonitosti slovenščine: kako iz kretalne govornice v zapisano slovenščino;
- zloženko 40 let slovenskega znakovnega jezika;

Hotel Fiesa

- ponatis pobarvanke s QR-kodami in pesmicami Poglej me, govorim z rokami.

Zaradi pomanjkanja sredstev drugih načrtovanih aktivnosti oz. izdaj nismo mogli izpeljati.

Upravičenci tega programa so osebe z okvaro sluha: gluhi, naglušni, gluhoslepi in osebe s polževim vsadkom, ki živijo na celotnem ozemlju Republike Slovenije. Ne glede na včlanjenost v društva prejemniki publikacije prejmejo to v društvih ali na Zvezi. Gradivo pošljemo tudi vsem javnim in strokovnim institucijam, ki delujejo na področju gluhotе.

Organiziranje in izvedba programov za ohranjanje zdravja in rehabilitacije v lastnih objektih

Naši uporabniki v veliki večini živijo v izredno slabih socialnih razmerah, zato zanje izvajamo dva programa:

A) **Program za ohranjanje zdravja naših članov** oz. uporabnikov se izvaja že vrsto let, in sicer v lastnih, primerno opremljenih večnamenskih objektih – domovih: v Kranjski Gori, Piranu, Fiesi, Moravskih Toplicah. Program omogoča medsebojno druženje s sebi enakimi, kar je še posebno pomembno zaradi komunikacijske oviranosti. V domovih se izvajajo tudi različne druge dejavnosti, tj. različni posveti, seminarji, usposabljanja, delavnice, likovne kolonije, potekajo priprave gluhih športnikov pred odhodi na različna tekmovanja itd. v smislu kompenzacije posledic invalidnosti. Zveza razpolaga s svojimi objekti v naslednjih krajih: Kranjska Gora – apartmaji (skupaj 26 ležišč), Piran – apartmaji (16 ležišč), delež v Fiesi (6 ležišč in 3 pomožna ležišča, v solastništvu z dvema drugima invalidskima organizacijama), dve prikolici v Fiesi (8 ležišč) ter Moravske Toplice – štiri apartmaji (16 ležišč). Skupno je na voljo 74 ležišč.

V letu 2019 je bilo 12 % več nočitev kot v letu 2018. Število nočitev s je najbolj povečali v apartmajih Moravske Toplice in apartmajski hiši Kranjska Gora, nekoliko manj pa v hotelu Fiesa, AC Fiesa in apartmajski hiši Piran.

Predavanje o mentalnem zdravju

B) **Program za ohranjanje zdravja socialno ogroženih gluhih in naglušnih oseb in njihovih družin** izvajamo v naših objektih že deveto leto. Program omogoča druženje s sebi enakimi, kar je pomembno zaradi komunikacijske oviranosti, in pomeni edino možnost za bivanje socialno ogroženih gluhih, naglušnih, gluhoslepih in oseb s polževim vsadkom ter njihovih družin. Letovanje organiziramo v petih petdnevnikih terminih (maja). V času letovanja je organizirana tudi animacija, ki je prilagojena temu, kdo letuje v nekem terminu. Vsako leto je en termin namenjen druženju in izmenjavi gluhoslepih oseb oz. družin z gluhoslepo osebo. Termin tematsko vodi gluha animatorica, ki ima izkušnje pri delu z gluhoslepimi in uporablja slovenski znakovni jezik za gluhoslepe (taktilno metodo). V letu 2019 je v tem programu letovalo 115 oseb.

Vsako leto objavimo javni razpis v našem glasilu in na spletnih straneh Zveze ter ga posredujemo tudi vsem našim društvom gluhih in naglušnih. Na podlagi razpisa društva ob upoštevanju Pravilnika o koriščenju objektov za ohranjanje zdravja opravijo izbor svojih članov. Merila za koriščenje so odvisni od namena. Za izvajanje različnih programov merila določa že sam program, npr. šport – v času pred odhodi na različna tekmovanja potekajo v naših objektih priprave športnikov, filmska, gledališka in likovna delavnica.

Za počitniške kapacitete so skrbeli štiri oskrbniki, ki so delo izvajali na podlagi pogodbe o sodelovanju. ●

IZVEDENI KULTURNI PROJEKTI ZDGNS V LETU 2019

Anton Petrič, vodja programov Kultura gluhih in Šport gluhih

Udeleženci likovne kolonije v Krškem

Gledališki festival

15. gledališki festival gluhih v organizaciji DGN Južne Primorske in Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije je bil 26. oktobra 2019 v dvorani Kulturnega doma Izola. Nastopilo je šest gledaliških skupin iz šestih društev gluhih in naglušnih Slovenije.

Festival je povezovala vodja kulturne sekcije DGN Južne Primorske Dunja Hrvatin. Festival si je ogledalo 150 gledalcev.

Filmski festival

DGN Ljubljana je prevzelo organizacijo 13. filmskega festivala gluhih. V soboto, 9. novembra 2019, se je v ljubljanskem Kinodvoru predstavilo sedem novih filmov gluhih in naglušnih ustvarjalcev iz štirih društev, vključno z Zvezo društev gluhih in naglušnih Slovenije. Filmski festival je obiskalo več kot 120 gledalcev.

Likovna kolonija gluhih

Društvo gluhih in naglušnih Posavja je od petka, 31. maja, do nedelje, 2. junija, v sodelovanju z Zvezo društev gluhih in naglušnih Slovenije organiziralo Likovno kolonijo gluhih in naglušnih ustvarjalcev. K sodelovanju so povabili tudi lokalno Društvo likovnikov OKO iz Krškega.

Likovne kolonije se je udeležilo sedem gluhih oz. naglušnih ustvarjalcev iz Nove Gorice, Kopra, Ljubljane, Murske Sobote in Krškega.

Premiera celovečerne gledališke igre

Gledališka skupina Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije Tihe stopinje je v četrtek, 23. maja, ob 17.

uri v gledališki dvorani Centra slovanskih kultur France Prešeren (nekdanji KUD France Prešeren) v ljubljanskem Trnovem pod taktirko režiserke Lade Lištvanove predstavila novo celovečerno predstavo z legendarno vsebino Kekčeve prigode pisatelja Josipa Vandota.

Akterji v gledališki predstavi Kekčeve prigode

Gledališka predstava je bila posvečena slovenskemu znakovnemu jeziku, za katerega si prizadevamo, da bi ga umestili v Ustavo Republike Slovenije. Tistega dneva je bil tudi posvet z naslovom Znakovni jezik za vse, ki ga je pripravila Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije skupaj z Državnim svetom RS v dvorani Državnega sveta. Zato smo povabili tudi udeležence posveta, da se po njem sprostijo v dobri gledališki predstavi gluhih gledaliških zanesenjakov, združenih v skupino Tihe stopinje ZDGNS.

Nastopili so člani gledališke skupine ZDGNS Tihe stopinje: Nel Delošto, Tina Strel, Lucia Ramallo, Jelena Bolšedonova, Zlatka Petrač, Boštjan Hren, Rok Juršič, Nejc Drekonja in Marta Vavpetič.

Gledališka in filmska delavnica

Hrvaška gledališka skupina gluhih Dlan iz Zagreba je 4. aprila 2019 nastopila z video-gledališko predstavo z naslovom Što kaže!? oziroma Kaj pravi!? Dvorana Centra slovanskih kultur France Prešeren (nekdanji KUD France Prešeren v Trnovem) je pokala po šivih. Režiser in scenarist Angel Naumovski gledalcu pripoveduje o komunikacijskih ovirah med gluhihimi in slišnimi ter se zavzema za vključevanje (inkluzijo) ljudi z različnimi invalidnostmi v normalno socialno okolje.

Iz gledališke predstave Most

Ob koncu tedna, ki je sledil njihovem nastopu v Ljubljani, so se kot povabljeni gostje udeležili gledališke delavnice gluhih v počitniškem domu ZDGNS v Kranjski Gori. Udeleženci delavnice – bilo jih je 25 iz sedmih društev gluhih in naglušnih – so spoznali delovanje glasbene skupine Deaf Bend Dlan in preizkusili glasbene veščine na afriških bobnih djembe. Udeležence so razdelili v pet skupin, te pa so potem pripravile vsaka svojo igro v žanru komedije ali drame. Hrvaški kolegi so jim pomagali s svojimi izkušnjami in jim podajali sugestije k boljši, zanimivejši vsebini igre. Delavnico sta vodili Lada Lištvanova in Jelena Bolšedonova.

Filmsko delavnico, ki je bila od 18. do 20. oktobra 2019 v Kranjski Gori, je vodil Gorazd Orešnik, dolgoletni vodja Studia Spletne TV ZDGNS, ki je svoje izkušnje in znanje snemalne in montažne tehnike posredoval 13 udeležencem. Na delavnici so posneli in zmontirali štiri filme, od teh dva za filmski festival.

Mednarodni dan gluhih 2019

Tretji teden v septembru je v Celju potekal mednarodni teden gluhih, ki se je končal v soboto, 21. 9. 2019, s slavnostno akademijo v Celjskem domu. Slavnostna akademija je zaključila skupek prireditev, ki so se dogajale ves teden, od 16. do 21. 9., njihov namen pa je bil ozaveščati javnost o gluhoti kot nevidni invalidnosti in predstavitev slovenskega znakovnega jezika kot osnovnega sredstva za sporazumevanje z gluhihimi.

Dogodek s člani skupnosti gluhih in naglušnih Slovenije so s svojo navzočnostjo počastili tudi visoki gostje. Poleg predsednikov in sekretarjev društev gluhih in naglušnih Slovenije ter predstavnikov občin so bili med njimi predsednik vlade Marjan Šarec, mestna svetnica občine Celje mag. Darja Turk, varuh človekovih pravic Peter Svetina in predsednik ZDGNS Mladen Veršič.

Gledališka predstava skupine Tihe stopinje iz Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije je ob zaključku aktivnosti Zveze, posvečenih mednarodnemu dnevu

gluhih in mednarodnemu tednu gluhih, v petek, 27. septembra, v gledališki dvorani Centra slovanskih kultur France Prešeren pripravila novo gledališko predstavo z naslovom Most. Predstava v desetih prizorih prikazuje različne zgodbe o težavah v komunikaciji. Gledališko predstavo je režirala Lada Orešnik, gluha režiserka, ki je pripravila tudi scenarij in sestavila gledališko zasedbo s sliščimi in gluhihimi igralci.

V predstavi so uspešno odigrali vloge: Lada Orešnik, Nejc Drekonja, Karin Brumen, Ratko Stojiljković, Ada Mušič in Rok Hrovat. Prizore je povezovala Nina Orešnik, predstavo pa so tudi tolmačili tolmači slovenskega znakovnega jezika Mojca Korenjak, Martin Klepec in Tinkara Jerina.

Dobro obiskana gledališka predstava je bila posvečena zaključku mednarodnega tedna gluhih, ki ga je Svetovna zveza gluhih zaznamovala z motom Pravica znakovnega jezika za vse!

Teden gluhoslepih

V zadnjem tednu junija po vsem svetu praznujemo teden Helen Keller, gluhoslepe ameriške pisateljice in borke za pravice gluhoslepih. Zaradi njenega poguma, moči in izjemne osebnosti je veliko slepih, slabovidnih, gluhih in gluhoslepih ljudi spremenilo in izboljšalo svoje življenje. 27. junija je bil rojstni dan te izjemne osebe, zato smo se spomnili nanjo z filmom Dotik roke.

Film je dokumentarec, ki prikazuje gluhoslepe in njihov svet drugačnosti. Slepota je vidna že, če vidi mo osebo z belo palico, gluhoslepota je nevidna. Osebe, ki nastopajo v dokumentarnem filmu, imajo različne zgodbe. Nekateri gluhi so pozneje zaradi nesreče ali drugih vzrokov še oslepeli. Vsi so vseeno našli svojo pozitivno življenjsko pot.

Film je bil narejen v produkciji programa Kultura gluhih Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije in je bil prvič predstavljen javnosti 27. junija 2018 v projekcijski dvorani Kinoteke.

Festival Clin d'Oeil

Festival Clin d'Oeil je festival mednarodne umetnosti z znakovnim jezikom. Vsake dve leti poteka v francoskem mestu Reims sredi vinorodne pokrajine Šampanja, znane po pridelovanju znamenitega šampanjca. Festival poteka večinoma štiri dni v juliju. Združenje CinéSourds kot organizator z direktorjem Davidom de Keyzerjem na čelu od leta 2003 organizira festival, katerega poslanstvo je odkrivanje znakovnega jezika v vsej njegovi raznovrstnosti kulture in umetniških oblik.

Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije se je s svojimi predstavniki udeležila festivala, ko je pridobila

bila informacijo, da je festivalna komisija med prispelemi dokumentarnimi filmi z vsega sveta izbrala in uvrstila film Lastovke letajo nizko v koprodukciji Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije ter Rhaego Production v program dokumentarcev tega festivala. Film v režiji Tadeja Čatra je bil prvič predstavljen mednarodni javnosti.

14. november – dan SZJ s kulturnim večerom

Ob dnevu slovenskega znakovnega jezika smo v Kinu Bežigrad pripravili slovesno akademijo z bogatim kulturnim programom. Slavnostni govornik je bil predsednik Državnega zbora RS mag. Dejan Židan.

Ob pobudi ZDGNS za spremembo ustave in vpis znakovnega jezika vanjo je avtorica mag. Tina Grošelj posebej za ta namen posnela dokumentarni film Jezik enakopravnosti, ki smo si ga na tem dogodku tudi premierno ogledali. Dogodka se je udeležilo 320 gledalcev.

Filmska projekcija France Prešeren nekoč in danes v prilagojeni tehniki

Sodelavci Spletne TV, skupine za razvoj slovenskega znakovnega jezika in programa Kultura gluhih na Zvezi društev gluhih in naglušnih Slovenije so pripravili videopredstavo o življenju in delu pesnika Franceta Prešerna v današnjem času in okolju. Nastopili so gluhi igralci, ki so z različnimi vlogami oseb iz Prešernovega življenja predstavili njegovo celotno življenje v različnih krajih.

Premierna predstavitev videofilma je bila v sredo, 6. februarja 2019, ob 18. uri na spletni strani Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije. Društvom gluhih in naglušnih Slovenije smo dali priložnost, da takrat organizirajo kulturni večer za svoje člane in si v počastitev največjega slovenskega pesnika ogledajo ta film.

Nastop gledališke skupine Tihe stopinje na dramskem festivalu v Moskvi

Gledališka skupina Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije Tihe stopinje se je razveselila nenadnega povabila moskovskega gledališča Mimike in kretnje, ki je od 11. do 16. novembra 2019 organiziralo mednarodni gledališki festival s pomenljivim naslovom Teritorij kretenj pod pokroviteljstvom Ministrstva za kulturo Ruske federacije.

Edinstvenost tega dogodka je, da na istem festivalu na istem odru igrajo slišči in gluhi izvajalci. Letos bo na festivalu sodelovalo štirinajst gledaliških skupin iz devetih držav: Francija, ZDA, Finska, Švedska, Poljska, Romunija, Slovenija, Armenija in Ruska federacija.

Člani skupine Tihe stopinje v Moskvi

Gledališka skupina Tihe stopinje je z gledališko-dramsko predstavo Frankenstein osvojila nagrado za najboljšo kostumografijo.

20. obletnica delovanja gledališke skupine ZDGNS Tihe stopinje

Gledališka skupina gluhih Tihe stopinje, v kateri sodelujejo gluhi entuziasti, sicer igralci lokalnih društev, je nastala leta 1999. Na Zvezi društev gluhih in naglušnih Slovenije so namreč z ustanovitvijo skupine, ki nastopa v slovenskem znakovnem jeziku, želeli strniti moči za večji razcvet kulturne dejavnosti na državni ravni.

Skupina Tihe stopinje ima za sabo veliko uspešnih nastopov, uveljavila se je že v tujini, pohvali pa se lahko tudi z bogatim gledališkim repertoarjem, ki so ga predstavili ob različnih priložnostih na različnih prizoriščih. Skupino vodi gluha režiserka Lada Orešnik, ki je diplomirala na Akademiji za glasbeno in gledališko umetnost v češkem Brnu.

Leta 2019 je torej minilo 20 let od ustanovitve gledališke skupine Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije Tihe stopinje, zato je bila v soboto, 14. decembra 2019, v gledališki dvorani SiTi Teatra v BTC-ju v Ljubljani, slavnostna prireditev. Kot presenečenje smo na obletnico povabili španskega performerja Javierja Guisada Martina alias El Chavija. Dogodka se je udeležilo sto gledalcev. ●

Nastop španskega performerja El Chavija

IZVEDENI ŠPORTNI PROJEKTI ZDGNS V LETU 2019

Anton Petrič, vodja programov Kultura gluhih in Šport gluhih

Iris Breganski in Damjan Šparovec na SP, Talin 2019

Svetovno prvenstvo gluhih v atletiki, Talin (Estonija)

Na svetovnem prvenstvu gluhih v dvoranski atletiki v Talinu je bil v kvalifikacijah Tadej Enci najhitrejši in se brez težav uvrstil v polfinalni tek. Tam se je za preboj v finale nešportno boril tudi Turk Yasin Süzen. Odrinil je Encija, da je izgubil ravnotežje in se vso tretjo krivino lovil, da je ostal na nogah. Pri tem je izgubil preveč moči. Na koncu je v cilj priteknel tretji in ostal brez nastopa v finalu. Trener Doberšek je po tekmi ustno protestiral pri direktorju tekmovanja in glavnem sodniku. Ta je menil, da Süzen tega ni storil namerno. Res pa je, da trener ni izkoristil priložnosti z vložitvijo uradnega protesta in plačilom depozita. Morda bi potem drugače obravnavali njegovo pritožbo. Tadej Enci je osvojil sedmo mesto.

Mladi atletinji Iris Breganski ni uspel zastavljeni cilj v skoku v višino na debiju med članicami na svetovnem dvoranskem prvenstvu gluhih v Talinu. Kljub dobrim poskusom na začetnih višinah je pri višini 150 centimetrov prišlo do tehničnih težav. Lestvica je ostala nepreskočena. Težava je bila tudi v klicanju tekmovalk na zaletišče. To so počeli tako, da so dajali štartne številke na ročni semafor. Pred semaforjem pa je sedel sodnik, ki je zakrival pogled nanj. Odgovornost za to bi lahko naprtili tudi trenerju, ki bi lahko poskrbel, da bi bila Iris pravočasno seznanjena s pozivom na zaletišče in bila nanj pozorna. Med skakalkami je osvojila šesto, zadnje mesto.

Svetovno prvenstvo gluhih v tenisu, Antalya (Turčija)

Po vseh peripetijah z iskanjem organizatorja za izvedbo svetovnega prvenstva v tenisu so na ICSD končno našli organizatorja SP v Antalyi, kjer se je zbral vrh svetovnega tenisa gluhih. Pravico do nastopa je imelo 32 tekmovalcev, v glavnem žrebu pa je po nenadni odpovedi Angleža Fletcherja sodelovalo 31 tekmovalcev. Marino Kegl je v Antalyo odšel odlično pripravljen in odigral tako, kot je treba. Žal je v četrtfinalu naletel na razpoloženega Indijca in po uri in 45 minut izgubil s 4 : 6, 3 : 6.

Marino Kegl je zaradi najboljšega koeficienta poražencev četrtfinala zasedel končno peto mesto. Na svetovni lestvici sezone 2019 je na koncu ohranil peto mesto, 1. 1. 2020, ko izide nova lestvica, pa se bo povzpел na tretje.

Evropsko prvenstvo gluhih v atletiki, Bochum (Nemčija)

Tadej Enci se je udeležil tega tekmovanja s tekom na 400 m, kjer je tekmovalo 18 atletov iz desetih držav. V konkurenci so bili vsi najboljši in nosilci medalj v zadnjih letih. Cilj EP na prostem je bila uvrstitev v finale in osvojitve medalje. Tadej je kljub močni konkurenci v svoji kvalifikacijski skupini zmagal pred olimpijskim, svetovnim in evropski prvakom Turkom Yasinom Süzenom in dosegel skupni četrti čas kvalifikacij.

V finalu je zaradi četrtega časa kvalifikacij startal na dobri, četrti progi, kar mu je prineslo zelo dober nadzor nad preostalimi tekači. Tadej je ne glede na njih prvih 200 m tekel svoj predvideni ritem, ki bi mu omogočil dovolj razporejanja moči tudi v drugem delu teka. Ves tek je bil v resnici precej izenačen, še posebno zadnjih 50 m, tam pa je Tadeju žal povsem na koncu zmanjkalo moči za osvojitve železne medalje.

Razmere za tek so bile sicer za vse tekače enake, kljub temu pa je treba omeniti, da so temperature prav v tistih dneh v Bochumu dosegale rekordnih 40 stopinj Celzija. Kot primer se navaja dejstvo, da sodniki zaradi razbeljene kovine niso mogli predstavljati startnih blokov in so si morali pomagati z rokavicami in lesenimi palicami. V finalu so imeli tudi drugi te-

Tadej Enci na EP, Bochum 2019

Andrej Štrucl med partijo na EP, Lvov

kači dve sekundi slabše rezultate od svojih najboljših v sezoni 2019.

Evropsko prvenstvo gluhih v šahu, Lvov (Ukrajina)

Športna zveza gluhih Slovenije (ŠZGS) je zgodaj spomladi iz Mednarodnega šahovskega komiteja gluhih (International Chess Committee of the Deaf – ICCD) prejela zanimivo ponudbo, da zaradi dolgotrnega sodelovanja Športne zveze gluhih Slovenije kot najbolj disciplinirane polnopravne članice ICCD povabijo enega šahista iz Slovenije na evropsko prvenstvo gluhih v šahu za posameznike. To je bilo od 15. do 21. julija 2019 v Lvovu v Ukrajini. ICCD je tekmovalcu zagotovil namestitev na prizorišču, ŠZGS pa bi krila stroške poti.

Na ŠZGS smo se dogovorili, da njihovo povabilo izkoristimo za gluhega šahista Andreja Štrucla iz DGN Celje kot spodbudo njegovi dosedanji šahovski tekmovalni karieri. Njegov nastop je bil prvi mednarodni nastop slovenskega gluhega šahista po letu 1995, odkar je bila Slovenija udeležena na evropskem klubskem prvenstvu v šahu v Rimu. Andrej Štrucl je pristal na 18. mestu, prvak pa je postal izraelski vele mojster Yehuda Gruenfeld (2435).

Evropski alpski pokal gluhih

Alpska smučarka Anja Drev se je udeležila dveh tekmovanj evropskega alpskega pokala gluhih, in sicer v nemškem Todtnaubergu in Gerlitzenu na Koroškem v Avstriji. Po osmih tekmah v različnih disciplinah je osvojila četrto mesto na skupni razvrstitvi

evropskega alpskega pokala gluhih. Izpustila je tekmovalje v Les Getsu v Franciji zaradi precejšnje oddaljenosti. Udeležba na teh tekmovanjih je bila del priprav za zimske olimpijske igre gluhih v Valtellini-Valchiavenni 2019, kamor se je odpravila 8. decembra 2019.

Ogled prizorišča zimskih olimpijskih iger gluhih Valtellina - Valchiavenna 2019

Italijanska športna zveza gluhih (FSSI) je skupaj z Mednarodnim komitejem za šport gluhih (ICSD) od 17. do 21. marca 2019 organizirala inšpekcijski ogled prizorišča zimskih olimpijskih iger za vodje nacionalnih olimpijskih odprav gluhih in njihovo strokovno osebje v regiji Valtellina - Valchiavenna v severnem delu Italije tik ob švicarski meji.

Inšpekcijskega ogleda so se udeležili Sabina Hmelina, predsednica Športne zveze gluhih Slovenije, Rok Tomažič, trener smučarke Anje Drev, in novinarka Spletne TV ZDGNS Valerija Škof. Ogledali so si prizorišča tekmovanj alpskega smučanja v Santi Caterini, ki se jih je udeležila naša olimpijska Anja Drev, bronasta dobitnica medalje z zadnjih olimpijskih iger gluhih v Hanti-Mansijsku leta 2015. Tam so pridobili tudi nekaj napotkov glede registracije in akreditacije špor-

Sabina in Rok preizkušata progo

tnikov ter protokolarnih zadev, povezanih z otvoritveno in zaključno slavnostno prireditvijo.

Ekipa je ugotavljala, da jim je ogled prizorišča zelo koristil, saj so tam razrešili vrsto vprašanj glede namestitve, logistike, servisiranja smučí ter testirali smučarsko progo, tako da so se z našo alpsko smučar-

ko Anjo Drev na olimpijske igre odpravili dobro pripravljene in informirane.

Državna prvenstva gluhih 2019

V letu 2019 so bila izvedena naslednja državna prvenstva gluhih:

Športna panoga	Termin	Lokacija
ŠAH – posamično in ekipno	16. 2. 2019	MDG Ljubljana – Šahovska zveza Slovenije, Ljubljana
BADMINTON M/Ž	2. 3. 2019	DOZIS Dolenjske in Bele krajine – Športni center Livada, Novo mesto
BOVLING – posamično/dvojice	16. 3. 2019	DGN Severne Primorske – prestavljeno v BK 300, Ljubljana
ODBOJKA M/Ž	30. 3. 2019	DGN Podravja Maribor – odpovedano zaradi majhnega števila prijav
BOVLING – trojice	7. 4. 2018	MDGN Slovenske Konjice – Bowling center Strike, Maribor
DVORANSKI NOGOMET	25. 5. 2019	MDGN Velenje – Športna dvorana v Mozirju
BALINANJE – dvojice	1. 6. 2019	DGN Celje – BŠD Rogaška Crystal, Rogaška Slatina
BALINANJE – posamično	8. 6. 2019	DGN Podravja Maribor – BD Angela Besednjaka, Maribor
ORIENTACIJSKI TEK M/Ž	15. 6. 2019	AURIS MDGN za Gorenjsko, poligon Mlinar, Srednje Bitnje
ŠPORTNI RIBOLOV	29. 6. 2019	DGN Ljubljana, Zgornje jezero, Zagorje ob Savi
ODBOJKA NA MIVKI M/Ž	31. 8. 2019	DGN Severne Primorske, HIT Športni center, Nova Gorica, samo moški del
BALINANJE – ekipno	7. 9. 2019	DGN Južne Primorske – BŠD Jadran, Izola

DP v bowlingu – posamično/dvojice so morali zaradi tehnične težave v Bowling centru Magma X (Kromberk) prestaviti v Ljubljano. Za **DP v odbojki** sta bili le dve prijavi za moški del in nobene prijave za ženski del prvenstva. Zato je moralo DGN Podravja Maribor odpovedati prvenstvo. Pri **DP v odbojki na mivki** pa je prišlo do odpovedi ženskega dela zaradi premajhnega števila prijav.

Za vsako izvedeno državno prvenstvo je delegat SZGS pripravil tehnično poročilo, ki je priloženo gradivu za sejo Predsedstva SZGS. Rezultati so bili objavljeni na spletni strani ZDGNS in v glasilu Iz sveta tišine.

Udeleženci državnega prvenstva gluhih v odbojki na mivki

Superpokal gluhih v dvoranskem nogometu 2019

Na podlagi sklepa Predsedstva SZGS 1. decembra 2018 je SZGS prevzela organizacijo tekmovanja v superpokalu gluhih v dvoranskem nogometu. Superpokala, ki je bilo 12. oktobra 2019 v Športni dvorani Vranksko, so se udeležile štiri prvovrščene ekipe z zadnjega državnega prvenstva gluhih v dvoranskem nogometu: AURIS-MDGN za Gorenjsko, MDGN Velenje, DGN Ljubljana in DGN Podravja Maribor. Zmagovalka superpokala je postala ekipa MDGN Velenje. SZGS je zagotovila dvorano, sodnika iz MNZ Celje, pokale, sendviče in vodo. Tehnična delegatka SZGS je bila Sabina Hmelina.

Zimske olimpijske igre gluhih Valtellina - Valchiavenna

Od 12. do 21. decembra 2019 so v italijanski alpski regiji Valtellina - Valchiavenna, tik ob švicarski meji, pripravili zimske olimpijske igre gluhih, kjer so športniki z vsega sveta tekmovali v alpskem smučanju, smučarskem teku, hokeju, krlingu, deskanju na snegu in šahu. Tekmovali so 304 športniki, od tega 100 športnic, vseh udeležencev pa je bilo blizu 1000.

Slovenijo je na zimskih olimpijskih igrah gluhih zastopala alpska smučarka Anja Drev, dobitnica olimpijske bronaste medalje v smuku v Hanti-Mansijsku leta 2015. Anja se je vse leto pripravljala na olimpijske igre. Poleti je trenirala na ledenikih v Švici in Avstriji, ko so

bile snežne razmere zadovoljive, se je pripravljala tudi v bližini prizorišča teh olimpijskih iger. V okviru priprav se je udeleževala regionalnih tekem FIS.

Na igrah so jo spremljali glavni trener Dušan Jau-nik, pomočnik trenerja Rok Tomažič in Sabina Hme-lina kot vodja olimpijske odprave. Slovenska ekipa je bila nastanjena v Santi Canterini, 18 km južno od zimskega letovišča Bormio. Anja je tekmovala v smuku in osvojila peto mesto, v superkombinaciji pa četrto. Zaradi bolečin, ki so bile posledice padca na treningu smuka v času predolimpijskih priprav, ni tekmovala v superveleslalomu, v veleslalomu zaradi

ponavljajočih se bolečin ni zvozila prvega teka in je odstopila, zadnjo tekmo v slalomu pa je izpustila.

47. kongres mednarodnega komiteja za šport gluhih

Mednarodni komite za šport gluhih (ICSD) je v severnoitalijanskem alpskem mestecu Verceia, ki leži na obali Komskega jezera, od 9. do 11. decembra 2019 organiziral 47. kongres. Slovenijo je zastopal delegat Anton Petrič, sekretar Športne zveze Slovenije. Glavna tema kongresa je bila reforma športa gluhih in krovne organizacije. ●

JEZIK ENAKOPRAVNOSTI

Mag. Nataša Gaši

Snemanje v Državnem zboru RS (z leve): Jani Möderndorfer, Meri Möderndorfer, Darej Šomen, Marko Kumer Murč in Tina Grošelj

V filmu Jezik enakopravnosti scenaristka Tina Grošelj in režiser Marko Kumer - Murč gledalcem predstavita življenjske zgodbe treh gluhih oseb: 15-letne Špele, 42-letnega Sama in 80-letne Meri. Poleg gluhotе vse tri družijo slovenski znakovni jezik.

»Pred 70 leti smo imeli tak sistem, da nismo smeli kretati, morali smo samo govoriti. No, to je šlo leta in leta, dokler se nismo pred ne vem koliko leti začeli ukvarjati s področjem znakovnega jezika. To je edina pravilna metoda za nas gluhe. Ker gluhi, če ne dobi svojega jezika, je – nič. Ne more se pogovarjati, izgubi svojo dušo, izgubi vse. Nima družbe, če pa kreta, je sproščen človek, lahko vse pove, kar mu leži na duši,« pripoveduje karizmatična Meri Möderndorfer.

Samo Petrač je najboljši slovenski gluhi športnik v zgodovini. Med številnimi kolajnami ima tudi šest olimpijskih medalj. Na vrhuncu svoje kariere se je odločil za študij na Fakulteti za šport. Bil je četrti najboljši na sprejemnih izpitih. Toda ko so se začela pre-

davanja, je sledil šok. Brez tolmača ni razumel ničesar. Obupal je in študij opustil. Danes za minimalno plačo dela v živilskem podjetju. Njegove sanje so, da bi počel tisto, kar ga res veseli, zato je pred meseci na Zavod za gluhe in naglušne v Ljubljani poslal prošnjo za zaposlitev: »Najprej sem močno upal na pozitiven odgovor, potem sem razmišljal o tem, da bo verjetno negativen, ampak vse do zdaj nisem dobil niti odgovora. To je bila tudi moja šola, hodil sem tja v osnovno šolo, srednjo šolo, vejo, kdo sem. Sem tudi športnik z veliko priznanji, večkrat udeleženec na olimpijadi, da bi me vsaj poklicali na razgovor ali pa ne vem, se pogovorili z mano. Razmišljal sem pač o tem, da bi lahko bil asistent, ne profesor. Vem, da sem se, ko sem obiskoval šolo, večkrat počutil osamljenega, in vesel bi bil gluhega učitelja, ki bi znal moj jezik, ki bi mi bil vzor in tako naprej. Vse to bi si želel. Ne pa, da ti profesorji samo govorijo. Ti otroci so osamljeni in vem, da je še vedno tako. In da lahko mi gluhi veliko ponudimo tem gluhim otrokom,« je prepričan nekdanji športni šampion.

Mag. Tina Grošelj, scenaristka filma Jezik enakopravnosti, o svojih občutkih o igralcih govori takole: »Najbolj se me je dotaknilo, kako je bila Špela v tej svoji osnovni šoli najboljši primer vključenosti gluhega otroka v slišče okolje. Kako je tega svojega najboljšega prijatelja naučila, da črkuje hitreje kot profesionalni tolmači. In da je bila srečna, sprejeta. Tudi ona je na valeti nastopila s svojim jezikom. Potem pa ta njen padec na realna tla. Ko smo vstopili v srednjo šolo, je bila to pravzaprav druga oseba. Vmes sta minila dva meseca, ampak to je bila poponoma drugo dekle. Brez nasmeha, prestrašena, tako da mislim,

Mag. Aljoša Redžepovič, nekdanji sekretar ZDGNS, in mag. Tina Grošelj, scenaristka filma Jezik enakopravnosti

da me je to najbolj ganilo,« pripoveduje Grošljeva, sicer urednica oddaje Prisluhnimo tišini na TV SLO in Spletne TV (www.spletnatv.si).

Gluhi v rednih šolah tudi danes niso upravičeni do stalnega tolmačenja pouka. Svojo izkušnjo s tem problemom pojasnjuje Petra Rotar, mati dveh gluhih dijakov: »Borila sem se že prej, že od začetka uveljavitve tolmača v osnovni šoli. Potem sem izvedela, da bo samo za polovični čas, samo za kratek čas, pa sem mislila, dobro, nekako bo šlo. V osnovni šoli je mogoče celo res nekako šlo, ampak zdaj sta oba v srednji šoli in je veliko težje. Tolmača bi ob sebi potrebovala ves čas, polovični čas je res premalo; in jaz se borim, borim se na Zavodu, sprašujem. Rekli so, naj grem na ministrstvo. Spraševala sem na ministrstvu, rekli so, ja, lahko zapolni čas, v redu, na Zavodu pa so rekli – ni tolmačev.«

Špela Rotar je dijakinja Srednje šole za fotografijo in oblikovanje. Svojo izkušnjo brez tolmača pri pouku opiše takole: »Pri fiziki sem morala pisati, računati, pa nisem vedela, katere stvari je treba, nisem videla navodil, ki jih je dala profesorica. To, kar je napisala na tablo, sem prepisala, ampak točno pa nisem vedela, kaj je treba narediti, zato bi raje imela tolmača, da bi imela vse te informacije, kaj moram narediti, kako poteka postopek, o čem govori, vse pomembne informacije, veliko informacij mi uide.«

Špelina mama nadaljuje pripoved o svoji stiski, ker ji ne uspe zagotoviti otrokoma polnega prevajanja pri pouku: »Težko mi je. Že od malega sem bila v zavodu. Tudi jaz sem bila v zavodu brez tolmača, tako da razumem otroke. Ne želim, da otroci doživljajo to, kar sem doživljala jaz v zavodu. Tako sposobni smo kot slišišči, samo pač ne slišimo, tako da nam je treba zagotoviti tolmača. Malo sem že utrujena od vsega tega boja. Rada bi si nekako spočila. V mojem življenju do zdaj ni počitka. Kaj pa potem, ko bosta mogoče še študirala? Ko bosta končala šolanje, takrat mi bo mogoče odleglo.«

»Po mojem mnenju je največja težava gluhotе nevidna invalidnost. Ko gledamo gluhega, je lep, nič mu ne manjka in pravzaprav ne vzbuja nobenega sočutja. Potem pa ljudje spoznajo gluhoto, vidijo, da je ta skoraj hujša od slepote, kot je rekel tudi dolgoletni predstojnik ORL-klinike, ker človeka omeji v socialnem, komunikacijskem in intelektualnem smislu,« pojasnjuje senzorno invalidnost Tina Grošelj.

»V Sloveniji imamo italijansko manjšino, madžarsko manjšino, imamo tudi gluhe s svojim jezikom. In manjšina ima pravico uporabljati svoj jezik in dobiti informacije v svojem jeziku. Če bo to zakonsko urejeno, potem se bojo gluhi lahko enakovredno šolali v srednjih šolah, na univerzah, razvili lastno intelektualno bazo in s tem postali enakovredni in resnično integrirani. Kaj torej lahko storimo? Veliko vlogo imajo pri tem mediji, zelo veliko, ker pridejo v vsak dom, in prav ta film močno ozavešča javnost o tej nevidni invalidnosti. Res čestitam vsem, ki so ga posneli, ker so naredili velik korak v javnosti,« vtise ob filmu strne nekdanji sekretar ZDGNS mag. Aljoša Redžepovič.

Po snemanju v Gluhonemnici (z leve): Tina Grošelj, Darej Šomen, Tjaša Möderndorfer, Meri Möderndorfer, Aljoša Möderndorfer in Marko Kumer Murč

»Njihov svet se mi je zdel v resnici zelo zelo zanimiv. Je drugačen, zelo. Moja izkušnja je, da je nasploh bolj fizičen. Vedno znova sem se čudil poteku te komunikacije, ki je bila zame zelo nenavadna. Po svoje lepa, magična, čarobna, zato ker pač seveda vse izražajo z gibi. In najbolj fascinantno se mi je zdelo, da takrat, ko so začeli nekaj hitro govoriti med sabo, nisem razumel ničesar, pa sem se naučil teh nekaj nekaj osnovnih kretenj. Ampak ko so se pogovarjali med sabo, sem se počutil čisto izključenega,« pojasnjuje svoje občutke s snemanj režiser filma Marko Kumer - Murč.

»Pozivam zaposlene na Zvezi društev gluhih in naglušnih, naj naredijo gluhe vidne nam laikom. S takimi filmi, s takimi zgodbami, ki so bile recimo danes predstavljene, ali še s katerimi koli drugimi, da

bomo ozaveščeni, kako zelo nujno je to. Mislim, da manjka samo še to. Drugače se me je film res dotaknil, res. Oči so se mi orosile,« je bila čustvena gledalka Jelena Alkhatib.

Tudi zato si je Zveza že pred časom začela prizadevati za vpis slovenskega znakovnega jezika v ustavo, pri čemer je dobila tudi podporo Dejana Židana, predsednika Državnega zbora RS. Vendar je ta proces dolgotrajen, pojasnjuje poslanec Jani Möderndorfer: »Dolgotrajen je predvsem zato, ker je, kot pravimo, ustavnorevidijski postopek, pri katerem je vrsta varoval, da ga ne bi mogla ali hotela spreminjati vsakokratna politika. Za to potrebujemo dvotretjinsko večino, kar pomeni, da tisti, ki je zmagal na volitvah in prišel na oblast, ne more sam odločati, ampak vedno potrebuje glasove tudi opozicije. Tisti trenutek, ko sloven-

ski znakovni jezik pridobi status ustavne kategorije, potem noben politik, ne glede na ideološki nazor ali kar koli drugega, ne more več temu oporekati in odločati, čemu bo dajal prednost v svojih politikah, ampak dobi nalogo in obveznost, da skrbi za slovenski znakovni jezik. Kaj to pomeni? To pomeni, da zagotavljajo sredstva zanj, da se mora pojavljati povsod v izobraževalnem procesu, ne samo do polovice, ne samo v osnovni šoli in v srednji šoli, na fakulteti pa že zmanjkuje. To pomeni, da se mora ustanoviti center za raziskovanje slovenskega znakovnega jezika, in ne nazadnje mora o tem nekdo tudi poročati o tem delu državnemu zboru. Zato je vpis v ustavo tako pomemben.«

Od leta 2020 bo film na ogled v kinodvoranah art kino mreže Slovenije, v jesenskih dneh pa pričakujemo projekcijo tudi na sporedu Televizije Slovenija. ●

Spletna TV po spletu neprekinjeno ponuja informacije z različnih področij, ki so plod avtorskega dela gluhih in slišočih novinarjev.

Na spletnem portalu www.gluhi.si so obiskovalcem na ogled različne kategorije vsebin: informativne, izobraževalne, kulturne, zabavne, športne. Izvajamo tudi produkcijo rubrik, kot sta Športaj z mano in Kulinarični kotiček.

Vabljeni k ogledu!

USTAVA JE POSTALA KRETNJA LETA 2019

✉ Valerija Škof

Ustava – kretnja leta 2019

Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije je v drugi polovici leta zbirala predloge za kretnjo leta, ki je najbolj zaznamovala iztekajoče se leto. Konec novembra 2019 so člani komisije obravnavali vseh 21 prejetih predlogov. Izbrali so pet kretenj, ki so se uvrstile v glasovanje.

To so bile:

1. **Ustava** – Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije je v Državni zbor 14. 11. 2018 vložila pobudo za vpis znakovnega jezika v ustavo.

2. **Komunikacijski dodatek** – januarja 2019 so gluhi upravičenci prvič začeli prejemati komunikacijski dodatek.
3. **Slovnica** – avgusta 2019 je izšla priročna video slovnica slovenskega znakovnega jezika.
4. **Himna** – ob svetovnem dnevu materinščine smo prvič objavili himno RS v slovenskem znakovnem jeziku.
5. **Osebna asistenca** – v letu 2019 se je začel izvajati Zakon o osebni asistenci tudi za gluhe, naglušne in gluhoslepe osebe.

Glasovanje za kretnjo leta je potekalo med 5. decembrom 2019 in 3. januarjem 2020 na spletni in FB-strani Spletne TV prek 1ka.si. V četrtek, 9. januarja 2020, so v Atriju ZRC SAZU skupaj z Inštitutom za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU in MMC RTVSLO slavnostno razglasili besedo in kretnjo leta. Za besedo leta so med desetimi finalistkami izbrali besedo **PODNEBJE**, za kretnjo leta pa je gluha skupnost odločila, da to postane **USTAVA**. ●

1. Ustava (29 %)
2. Osebna asistenca (27 %)
3. Komunikacijski dodatek (24 %)
4. Himna (11 %)
5. Slovnica (9 %)

DOSTOPNA EVROPA 2019

✉ Dr. Matjaž Debevc, Univerza v Mariboru

Regionalni forum za Evropo na temo Dostopna Evropa: IKT za vse (v izvorniku »Accessible Europe: ICTs 4 ALL«) je malteška organizacija za invalide pod okriljem Mednarodne telekomunikacijske zveze (ITU) in Evropske komisije pripravila v mestu St. Julian's na Malti od 4. do 6. decembra 2019. Na tem, za invalide v Evropi izjemno pomembnem srečanju je bilo letos 250 udeležencev iz 35 držav po vsem svetu. Dogodek so posredovali tudi na daljavo po priljubljenem družbenem omrežju Youtubu in ogledalo si ga je tudi več kot 200 oseb hkrati. Iz Slovenije so na ta dogodek prišli trije udeleženci: dr. Dušan Caf kot sveto-

valec ITU, Lea Kovač z Zavoda RS za zaposlovanje in dr. Matjaž Debevc z Univerze v Mariboru.

Dogodek Dostopna Evropa je potekal na pobudo regionalne iniciative za Evropo na področju dostopnosti ter učinkovitosti razvoja in raziskav za vse, da se zagotovita digitalna vključenost in nadaljnji razvoj idej, ki so bile v preteklosti podane za rešitev položaja invalidov. Cilj dogodka je bil premostiti digitalne razlike in omogočiti vsem marginaliziranim skupinam uporabo vseh prednosti, ki jih ponuja informacijska in komunikacijska tehnologija v vsakdanjem socialnem in delovnem življenju.

Dvorana, v kateri je potekal dogodek, je bila zglodno opremljena za vse skupine invalidov z vsemi potrebnimi tehničnimi pripomočki, tako da so ga lahko spremljali vsi brez nepotrebnih ovir. Na voljo so bili tolmači znakovnega jezika, monitorji s podnapisi, prostori za invalidske vozičke in pripomočki za slepe. Dodatno so bili na mizah še mikrofoni, ki so omogočali neposredno vključitev v diskusijo.

Vsebina je bila osredotočena na promocijo razvoja dostopnosti v državah in ustanovah, ki so bile predstavljene s prikazom rezultatov uspešnih podjetij, evropskih projektov in z izmenjavo uspešnih rezultatov drugih projektov in spodbud. Skupna vsem predstavitev je bila izmenjava rešitev in potrebnih informacij za izvedbo dostopnejše družbe v Evropi.

Telekomunikacije ter informacijska in komunikacijska tehnologija (IKT) so nujni pripomočki za povečanje samostojnosti in vključitev invalidov v socialno, družbeno in delovno okolje. Številni predavatelji so poudarili učinke tehnologij za odpravljanje ovir in za razvoj osebnosti invalidov ter drugih marginaliziranih skupin, kot so starejši in migranti, kar se je pokazalo pri sodelovanju podjetij, v okviru projektov in s partnerstvi v različnih akcijah.

Glavni cilj ITU in Evropske komisije je bil spodbuditi državne organe, zasebna podjetja, civilno družbo, akademije in druge ustanove, da promovirajo dostopnost z uporabo informacijske in komunikacijske tehnologije, zato da bi oblikovali enake in pravične možnosti za vse ljudi in podpirali razvoj na vseh državah in evropskih ravneh.

Dogodek je bil razdeljen na enajst glavnih sekcij, na katerih so se ukvarjali z najpomembnejšimi področji razvoja in raziskav na področju dostopnosti z uporabo tehnologij za invalide. Najpomembnejše so bile sekcije, ki so opredeljevale sedanje pravne vidike in prihodnje vizije dostopne Evrope. Preostale pa so bile namenjene izobraževanju, umetni inteligenci, podpornim tehnologijam, spletni dostopnosti, dostopnosti avdio- in videostoritev, telekomunikacijskim rešitvam, če navedemo samo najpomembnejše.

Najpomembnejši dosežek Evropske unije na področju izboljšanja statusa invalidov v Evropi in za uresničevanje določil Konvencije ZN, ki so ga predstavili na dogodku, je zagotovo direktiva Evropskega parlamenta in Sveta EU o zahtevah glede dostopnosti za proizvode in storitve 2019/882 z dne 17. aprila

2019, ki je bila objavljena v Uradnem listu Evropske unije 7. junija 2019. Od tega datuma dalje se začne prehodno triletno obdobje (do 28. junija 2022), v katerem morajo države članice sprejeti in objaviti zakone in druge predpise, potrebne za uskladitev s to direktivo. Gre za izjemno pomemben korak, ki bo na določenih področjih omogočal ustrezno dostopnost in uporabo izdelkov in storitev glede na potrebe in zahteve invalidov.

Druga pomembna direktiva, ki omogoča izboljšanje dostopnosti, je Direktiva (EU) 2016/2102 Evropskega parlamenta in Sveta EU z dne 26. oktobra

2016 o dostopnosti spletišč in mobilnih aplikacij organov javnega sektorja. Ta direktiva določa, da morajo organi javnega sektorja omogočiti dostopnost, tako da bodo spletišča in mobilne aplikacije skladni z zahtevami te direktive.

V praksi to pomeni, da morajo biti nove spletne strani javnih organov dostopne vsaj od 23. septembra 2019. Za stare spletne strani javnih organov pa je ta rok podaljšan za eno leto, in sicer do 23. septembra 2020. Da bi državam pomagali pri tem razvoju, so predstavili različna orodja, kot so WAI Tools, WAI Guide, WADCHER in WE4Authors, ki lahko pripomorejo k izboljšanju spletnih strani.

Tretja direktiva, ki določa dostopnost, je Direktiva 2002/22/ES Evropskega parlamenta in Sveta EU z dne 7. marca 2002 o univerzalni storitvi in pravicah uporabnikov v zvezi z elektronskimi komunikacijskimi omrežji in storitvami (Direktiva o univerzalnih storitvah). Del te direktive je tudi enotna telefonska številka za klic v sili v EU 112, ki mora biti brezplačna. Do nje mora biti omogočeno priti tako s stacionarnega kot tudi z mobilnega telefona, ne glede na to, ali je oseba priključena v omrežje telekomunikacijskega ponudnika ali ne.

Četrta direktiva, ki so jo še posebej predstavili, je Direktiva o avdiovizualnih medijskih storitvah. Do konca leta 2020 so države članice dolžne izpolniti zahteve te direktive, ki je zanimiva tudi za invalide, saj vključuje obvezne zahteve za dostopnost v svojem 7. členu. Ta zahteva, da morajo ponudniki avdiovizualnih storitev zagotavljati sprotno in progresivno večjo dostopnost za invalide. To pomeni, da je treba urediti več podnapisov in videoposnetkov tolmača znakovnega jezika za gluhe in naglušne, več zvočnih zapisov ali izgovorjenih podnapisov za slepe in slabovidne v televizijskih programih, serijah, filmih, novicah in v dokumentarnih oddajah.

Peta direktiva, ki je za Slovenijo tudi zelo zanimiva, je Direktiva 1018/1972 o Evropskem zakoniku o elektronskih komunikacijah iz leta 1988. V tej direktivi je navedeno, da nacionalni regulativni in drugi pristojni organi spodbujajo omrežne operaterje in proizvajalce opreme k sodelovanju, da bi končnim uporabnikom invalidom olajšali dostop do elektronskih komunikacijskih storitev.

Predstavili so še direktivo, ki je v Sloveniji žal premalo poznana in upoštevana, in sicer Direktivo 2004/18/ES o usklajevanju postopkov za oddajo javnih naročil gradenj, blaga in storitev iz leta 2004, v kateri se zahteva, da se javna naročila opreme in pripomočkov določijo tako, da merila upoštevajo dostop za osebe s posebnimi potrebami oziroma invalidne osebe ali da so v njih merila za načrtovanje, namenjeno vsem uporabnikom.

Najzahtevnejša in najobsežnejša je zagotovo evropska direktiva o dostopnosti izdelkov in storitev. Za invalide pomeni ta direktiva velik korak naprej, saj so komercialna podjetja dolžna urediti dostopnost do svojih izdelkov in storitev. Če tega ne bodo omogočila, bodo morala umakniti proizvod ali storitev s trga. Še posebej ta direktiva nalaga organom javnega sektorja, da v prihodnje naročajo samo izdelke in storitve, ki so v skladu z zahtevami dostopnosti. Zelo spodbudno je tudi določilo, naj invalidske organizacije tesno sodelujejo z državnimi organi in podjetji pri vpeljevanju te direktive. Če podjetja ne bodo ustregla zahtevam dostopnosti, bodo organi pregona lahko sprožili postopek, ki bo učinkovit, sorazmeren in odvrtilen.

Poleg omenjenih direktiv so predstavili tudi dosežke standardizacije, in sicer naslednje tri standarde:

- EN 301 549 – Zahteve za dostopnost pri javnem naročanju izdelkov in storitev IKT v Evropi
- EN 17161 – Oblikovanje za vse – Dostopnost, ki sledi pristopu »oblikovanje za vse« v izdelkih, dobrih in storitvah – Razširitev kroga uporabnikov
- prEN 17210 – Dostopnost in uporabnost grajenih okolij – funkcijske zahteve

Pri oblikovanju nadgradnje standarda EN 301 549 je aktivno sodeloval tudi dr. Matjaž Debevc z Univerze v Mariboru. Ta standard je še posebej pomemben kot osnova za preverjanje dostopnosti spletišč in mobilnih aplikacij.

Na dogodku je bil poudarek tudi na uresničevanju Agende 2030, v kateri so se voditelji sveta zavezali, da bodo odpravili revščino ter preprečevali podnebne spremembe in nepravilnosti. Kar 193 držav je leta 2015 v New Yorku soglasno sprejelo 17 ciljev trajnostnega razvoja, ki so postali nov univerzalni standard za razvoj. Osnovni namen teh ciljev je zagotoviti, da ne pozabimo na nikogar. Kazalniki v ozadju ciljev zagotavljajo jasna merila za merjenje uspešnosti.

V prihodnosti večina vidi spremembe na področju digitalne vključitve s pomočjo t. i. interneta stvari (angl. Internet of Things), invazivnih naprav, kot so polževi vsadki, robotski sistemi, mešane realnosti, v kateri se združita realni in imaginarni grafični svet z uporabo pametnih očal in z vključevanjem umetne inteligence, robotike in bionične tehnike ter vseprisotnega računalništva.

Zanimiva je bila tudi predstavitev Giona Linderja o razširitvi podnapisov v evropskih državah. Izvedli so raziskavo, v kateri so anketirali 43 ponudnikov televizijskih programov. Izkazalo se je, da 83 % ponudnikov ponuja podnapise v živo, in da samo devet ponudnikov zagotavlja podnapise v svojem celotnem programu. Na tem področju so najdlje v Veliki Britaniji pri BBC-ju in v Avstriji v ORF-u. Zanimiv je bil tudi podatek, da je po anketi okrog 7 % vse programske vsebine opremljene tudi v lokalnem znakovnem jeziku.

Več informacij, skupaj s prezentacijami, si lahko bralci najdejo tudi na spletnih straneh Accessible Europe 2019:

<https://www.itu.int/en/ITU-D/Regional-Presence/Europe/Pages/Events/2019/AE/AccessibleEurope.aspx>

Prihodnje leto bo v času mednarodnega dneva invalidov, ki je 3. decembra 2020, forum gostila Portugalska. ●

SLOVAR SZJ NA DRUŽBENEM OMREŽJU

Slovar slovenskega znakovnega jezika ima aktivno stran na družbenem omrežju Facebook, kjer si lahko ogledate nove kretnje, ki nastajajo in jih razvijajo v skupini za razvoj slovenskega znakovnega jezika, ki deluje na Inštitutu za razvoj SZJ pri Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije. Najdete nas na spletni povezavi www.facebook.com/szjsi.

GLUHI STREŽEJO V PLANINSKIH KOČAH – GSPK 2020

✉ Jurček Nowakk (vir: <https://pin-opp.pzs.si>)

Akcijo GSPK 2020 organizirata odbor Planinstvo za invalide/OPP (Pin/OPP) v okviru Planinske zveze Slovenije (PZS) in Mladinsko društvo za osebe z okvaro sluha VKLOP/IZKLOP (MOOSVID). 12. februar 2020 smo za objavo izbrali tudi zaradi obletnice rojstva Valentina STANIČA, ki je bil začetnik pobude izobraževalnega razvoja gluhih na Slovenskem in rojstnega dneva Miloša GANIČA, ki je idejni oče akcije GSPK.

Akcija je postala tradicionalna in bo letos od marca do oktobra 2020 potekala v 11 planinskih kočah. Naš moto je **Biti inkluziven**. Stregli bodo tudi v akcijah slepih in slabovidnih ter gibalno oviranih in s tem v praksi dokazovali inkluzijo in sodelovanje.

Že tretje leto zapored tako pišemo zgodovino s primeri dobre prakse o vključenosti. Z geslom akcije **Biti inkluziven** širimo pomen inkluzije v hribih in gorah, ki se širi tudi v dolino. Z nami sodelujejo gluhi,

naglušni in slišči prostovoljci. V letu 2019 smo skupaj opravili 9206 prostovoljnih ur, leta 2018 pa 6473, a zagotovo jih je bilo še več. Zagon za nadaljevanje nam dajejo obiskovalci planinskih koč, pa tudi oskrbniki in njihovi zaposleni. Akcija jim je odprla oči. Žarele so tudi oči prostovoljcev, ki so med prostovoljnimi delom strežbe in animacije ter med vodenjem spoznali obiskovalce in pohodnike, predvsem pa svoje sposobnosti in pomen timskega dela. Čeprav se je na prvi pogled zdelo, da prostovoljci samo strežejo, tolačijo in se pogovarjajo, je bilo dela veliko več. Dokazujemo, da smo kot družba sposobni delovati vključujoče – inkluzivno.

V akcijo GSPK 2020 s spremembami in posodobitvami

Nekoliko spremenjena delovna skupina akcije Gluhi strežejo v planinskih kočah 2020 se je odločila za spremembe v letu 2020. V anketah, ki smo jih razdelili med akcijo GSPK leta 2018 in 2019, smo dobili veliko dobrih predlogov za izbor in število koč, preoblikovanje komunikacijskih valjčkov, jedilnih menijev ipd. Odločili smo se, da te želje upoštevamo.

Lani smo stregli slepim in slabovidnim in prilagodili komunikacijski valjček. Modro-zelene smo spre-

Planinska zveza Slovenije (PZS)
Odbor Planinstvo za invalide/osebe s posebnimi potrebami (PIN/OPP)

Ideja planinstva za invalide je na osnovi inkluzije zaletel slogan Planinske zveze Slovenije, »Planinstvo kot način življenja«.

Razumevanje in sprejemanje drugačnosti skladno spoznavanje. Odbor je sestavljen iz strokovnjakov na posameznih področjih z referencami in imajo stik s prakso. PZS je zaznala spremembe in naredila korak naprej. Premaknila je svoje meje, meje razumevanja, načrtila dejavnosti, da se gora za vse, tudi za invalid/OPP. Da tudi njim pomagajo svoja doživljanja, utrip, energijo, spretnosti in zadovoljstvo. Odbor s celostnim pristopom ustvarja podporno okolje od predavanja in spoznavljanja, Dnevnik ter Planinska in planincev do pohodov. Inkluzijo prepletamo med invalid/OPP in invalid/OPP in neinvalidi. S spoznavanjem drugih bolje spoznavamo sebe.

Invalid/OPP zmorejo veliko in dokazali so, da so edine prepreke v naših glavah. Lahko premaknemo meje, meje možnega. Moramo jim samo dovoliti, jih podpreti in jim pustiti, da nam pokažejo, da zmorejo.

Naglasimo inkluzijo in delimo korake tudi z drugimi. Hudešni korak k družbi, ki sprejema in podpira raznolikost planincev. Zgledni vključijo in Planinstvo za invalide/OPP pa jih vključijo in uspešno opraga na inkluzijo, s prilagoditvami in primernim pristopom. Odbor stremi k temu, da lahko omogoči goro za vse, vključno načelo dostopnosti za vse/vsem in pomagati v polnosti živeti poslanstvo zdrave družbe.

Vlora Anžak

SSOV
STOPIVA SKUPAJ, OSVOJIMO VRH

Redna zveza stopiva skupaj predstavlja planinca in spremljevalca ali belo palico. Osvojimo vrh pa postaja v ogreje sodelovanje, inkluzijo in skupino, ki skupaj osvaja vrh.

Delovna skupina za Skepe in slabovidne ni ovr sledi ciljev:

- spodbuditi gim vešč/slabovidnih in oseb z okvaro vida, da se pridružijo akciji,
- predstaviti planinstvo kot možnost aktivnega preživljanja prostega časa,
- izboljšati okolje v katerem živimo, približati slojeto drugim družin, jedilnici v brajici,
- predstaviti, da s primerno podpora slepi in slabovidni lahko dosežejo vrhove,
- preseči omejitve, ki si jih iz staha, nevednosti, neznanja ali kako drugače postavljajo sami ali drugi.

GOGO
GIBALNO OVIRANI GORE OSVAJAJO

Akcija nagovarja h krepitvi aktivne vloge invalid/OPP za preprečevanje osamljenosti, izoliranosti, apatičnosti in telesne neadekvatnosti. Pri tem želimo prebuditi razmišljanje, da je gibanje v naravi drugačno in da z vzpomom na vrh vidijo svoje probleme drugače, preizkušajo svoje zmoglosti in najdejo nove izzive.

Povezovanje invalidskih in humanitarnih organizacij, krepi solidarnost, medgeneracijsko sodelovanje, prostovoljstvo in vsi postali drug za drugega.

Gluhi strežejo v planinskih kočah celo leto 2020 brez omejitev

S projektom inkluzivnega kova nadaljujemo s predstavitvijo edinstvenega načina samozavestnega vključevanja gluhih in naglušnih v aktivno družbeno in politično življenje. Preko socialnih, kulturnih in pohodniških aktivnosti združujemo prostovoljce, oskrbnike in osebe planinskih koč ter obiskovalce, pohodnike, kolektive.

Ustvarjamo srčen priložnost za sodelovanje in akcijo ter povezovanje ljudi. Spodbujamo h gibanju do planinskih koč, ki je potrebno za zdrav duh in zdrav telesni spor tako k vzpostavljanju stikov s prostovoljno akcijo. Akcija je namenjena vsem invalidom in osebam s posebnimi potrebami kakor vsem ne-invalidom.

- **POSLANSTVO:** Omogočiti polno dostopnost in vključevanje gluhih in naglušnih v družbeno okolje in vstop na trg dela. Ozaveščati o njihovih zmoglostih. Vzpostavljati sodelovanje med ljudmi, ki jih drugi izpuščajo do hribov in gor.
- **VIDLIK:** Omogočiti prostovoljcem nepoznano doživljanje. Ponuditi drugačno doživljanje in postrežbo obiskovalcev, pohodnikov, kolektivov s sličnimi pristopi, kjer se vzpostavi pristen stik preko slovenskega mladinskega jezika. Prikazati dobre vzorce gluhih in naglušnih.
- **MOTO:** »Biti inkluziven«. Spoštujemo individualnost vsakega prostovoljca kakor oskrbnike, oseba v kočah, obiskovalcev, planincev, kolektivov.
- **NAMEN:** Promovirati slovenski znakovi jenk in inkluzijo, ozaveščati o gluhoši in naglušnosti, dodati dodatno vrednost prostovoljstvu, vzpostaviti komunikacijske interakcije, razblijati strahove in povečati stopnjo vključenosti.
- **CILJI:**
  - Inkluzija vseh ne glede na invalidnost/OPP ali neinvalidnost
  - Spodbujanje k povezovanju in vključevanju v družbeno okolje
  - Vzpostavljanje stika med ljudmi skozi večjezične komunikacije

Delovna skupina si prizadeva udeležiti načela prostega dostopa do gora za vse ljudi in povečati dostopnost za vse. Da vsak po svojih zmoglostih ter z malo pomojo polno preživi svoj čas v naravi, kjer se vsa čutila, multibezumno povezuje z namim seboj in drugem.

Mladinsko društvo za osebe z okvaro sluha
VKLOP/IZKLOP
(MOOSVID)

Mladim osebom z okvaro sluha in mladim po dobi (gluhi, naglušni, osebe s polživim vsadkom, gluhošepi, osebe z okvaro sluha) iz cele Slovenije omogočamo aktivno vključevanje v socialno družbo preko organiziranih aktivnosti na področju neformalnega izobraževanja, kulture, športa kakor planinstva. S podpora lastnih medijev prikazujemo primere dobre prakse dostopnosti. Naša organizacija je zelo odprta za nove priključitve, ki jih v izvir ponuja današnja družba, zato šlašamo žveci v skladu s svojimi vrednotami in vrednotami družin. S sodelovanjem z različnimi organizacijami zmanjšujemo diskriminacijo na vseh stopnjah, kjer delujejo mladi z okvaro sluha. Imamo različne ekipe, ki akcijo GSPK pa je povezano sekcija MOOSVID, kjer spodbujamo medgeneracijsko druženje v hribih in gorah.

CELLO LETO 2020 BREZ OMEJITEV

BITI INKLUZIVEN

GLUHI STREŽEJO V PLANINSKIH KOČAH

www.pin-opp.pzs.si
gluhistrezejo@gmail.com

<p>7.– 8. MAREC</p> <p>○ Tumova koča na Slavniku 1018 m</p> 	<p>5.–6. JULIJ</p> <p>○ Pogačnikov dom na Kriških podih 2050 m</p> 	<p>5. SEPTEMBER</p> <p>○ Planinski dom na Boču 658 m</p>
<p>16.– 17. MAJ</p> <p>○ Tončkov dom na Lisici 927 m</p> 	<p>1.– 2. AVGUST</p> <p>○ Triglavski dom na Kredarici 2515 m</p> 	<p>6. SEPTEMBER</p> <p>○ Koča Antona Bavčerja na Cavnu 1242 m</p>
<p>14. JUNIJ</p> <p>○ Vojkova koča na Nanosu 1240 m</p> 	<p>5.– 6. SEPTEMBER</p> <p>○ Planinski dom Tamar 1108 m</p> 	<p>6. SEPTEMBER in 10. SEPTEMBER</p> <p>○ Lavričeva koča na Gradšču 510 m</p>
<p>14. JUNIJ</p> <p>○ Rudijev dom pod Donačko goro 589 m</p> 	<p>in PLANINEC</p> <p>INKLUZIJA JE PROCES, PRI KATEREM SE UČIMO ŽIVETI DRUG Z DRUGIM.</p> <p><i>Intaimenska akcija je bila v letu 2018 nagajena s slovensko nagrado za družbeno odgovornost: HORUS in Naj prostovoljski projekt 2018 Mladinskega sveta Slovenije.</i></p> <p>QR koda do spletnega mesta GSPK.</p>	<p>ZAKLJUČEK AKCIJE</p> <p>3.–4. OKTOBER</p> <p>○ Planinski dom na Mrzlici 1093 m</p>

menili v modro-rumene ter jedilnim menijem v slovenskem znakovnem jeziku dodali še Braillovo pisavo. Letos bomo stregli tudi gibalno oviranim in nadgradili lani začeto sodelovanje s slepimi in slabovidnimi. Videli smo možnost povezovanja s preostalimi kategorijami invalidov/OPP, in tako se je ponudila priložnost, da sodelujemo še v drugih akcijah odzbor Pin/OPP.

Slepim in slabovidnim bomo postregli 14. junija v dveh planinskih kočah, gibalno oviranim pa 5., 6. in 10. septembra.

Odločili smo se za 11 planinskih koč z geslom Čez celo leto 2020 brez omejitev, ki nosi v sebi več pomenov. V akciji GSPK želimo predstaviti in dokazati, da gluhih in naglušnih komunikacija ne omejuje pri izvedbi te akcije. Vsi, ki smo v tej akciji, invalidi in neinvalidi, lahko komuniciramo na vse možne načine – od pantomime, pisanja na papir, znakovnega jezika do govora. S prikazom inkluzije, ki se udejanja v praksi (strežba, animacija, tolmačenje, pohodništvo), je to izziv za vse: biti neomejen in sočasno povezan z različnimi skupnostmi in ljudmi v hribih in gorah ter skupno premagovati predsodke in stereotipe o omejeni komunikaciji gluhih.

Brez omejitev v ospredje postavlja zmožnosti: da zmorejo vse in da zmorejo tudi pohodniki, osebje v kočah. Vsakega obiskovalca, ki se bo usedel za mizo, na kateri bosta pripravljena komunikacijski valjček in jedilni list s slikami kretenj slovenskega znakovnega jezika in v Braillovi pisavi, bo postregel gluhi ali naglušni natak. Vse informacije o pomenu komunikacijskega valjčka bodo priložene jedilnemu listu.

Komunikacijski valjček je letos dobil svojo drugo preobrazbo. Slepim in slabovidnim pohodnikom so izrazili željo, da bi v eno od dveh barv zaoblili tipno oznako. Predlogov je bilo kar nekaj, odločili pa smo se, da izvrtamo krog na sredini ene stojne ploskve. Tako je celostna podoba ostala enaka. S to posodobitvijo je valjček postal dostopen in pristno ter komunikacijsko vsestransko uporaben. Tako se bo res natančno vedelo, kdaj se naroča in kdaj se plača.

Pri naročanju pijače in hrane izkoristite priložnost in zeleno naročilo pokažite s kretnjami slovenskega znakovnega jezika. Če zelenega ni na jedilnem listu, pa uporabite domišljijo in pokažite s pantomimo, kaj si želite naročiti, ali prosite za papir in svinčnik. Vprašajte tudi gluhega ali naglušnega natak, kako se kaj pokaže. ●

Društvo gluhih in naglušnih Pomurja **Murska Sobota**

Srečanje invalidskih organizacij

☒ Silvija Horvat

Ob mednarodnem dnevu invalidov, 3. decembra, sta Mestna občina Murska Sobota in Svet za invalide, katerega predsednik je sekretar našega društva, kot soorganizatorja pripravila posvet o pomenu vključevanja invalidov v aktivno politiko zaposlovanja in drugih oblik vključevanja.

Srečanje je bilo v sredo dopoldne, 4. decembra 2019, v prostorih Pokrajinske in študijske knjižnice Murska Sobota. Udeležilo se ga je veliko število ljudi

iz različnih invalidskih organizacij. Na posvetu so predstavniki Zavoda za zaposlovanja RS in URI Soča izčrpno predstavili trenutno stanje brezposelnih invalidov na območju Pomurja, oblike zaposlovanja invalidov, postopek zaposlitvene rehabilitacije ter program usposabljanja za invalidne osebe.

Namen in cilj tega posveta je bilo ozaveščanje javnosti o razumevanju problematike invalidnosti in integracija invalidov na odprti trg dela. ●

Krvodajalska akcija gluhih in naglušnih

☒ Silvija Horvat

Predlagatelj krvodajalske akcije, Društvo gluhih in naglušnih Pomurja Murska Sobota, je v četrtek, 12. 12. 2019, drugič v tem letu organiziral krvodajalsko akcijo za svoje člane.

Veseli nas, da se je nanjo odzvalo nekaj naših članov. Nanje smo zelo ponosni in hvaležni, da so darovali kri. ●

Tradicionalno Božičkovanje

☒ Silvija Horvat

Društvo gluhih in naglušnih Pomurja je v sredo, 18. 12. 2019, v Hotelu Zvezda Murska Sobota v sodelovanju z Osnovno šolo Murska Sobota 1 in Osnovno šolo Beltinci pripravilo praznični kulturni program za najmlajše otroke naših članov.

Najprej so nastopile učenke Osnovne šole Murska Sobota, ki so v znakovnem jeziku čudovito izvedle božično pesem Božična pravljica, nato pa so

učenci Osnovne šole Beltinci prikazali praznično gledališko predstavo. Vsi smo bili zelo navdušeni nad nastopajočimi, najbolj pa nad prihodom Božička, ki je vsem pridnim otrokom razdelil božična darila.

Zahvaljujemo se vsem donatorjem, nastopajočim, Božičku in drugim, ki so nam pomagali, da je bilo Božičkovanje 2019 za naše otroke nepozabno. ●

Zaključek DGNP MS

☒ Silvija Horvat

Kot vsako leto smo tudi letos za organe Društva gluhih in naglušnih Pomurja, njihove zaposlene, gluhe, zunanje sodelavce in druge, ki so nam letos po-

magali pri društvenih aktivnostih, 19. decembra pripravili prireditev ob koncu leta.

Prireditev je bila pozno popoldne v Hotelu Zvezda v Murski Soboti. Po slavnostnem govoru našega predsednika in sekretarja sta sledila večerja in druženje. Dragica in Alojz sta odigrala skeč o tegobah zakonskega življenja in nas vse dobro nasmejala. Tudi Jane-

zu in Gustiju ni zmanjkalo smešnih šal. Večer je minil v smehu in veselju.

Leto 2019 končujemo uspešno in zadovoljno, v novem želimo enako. Srečno 2020! ●

Zaključno srečanje samopomočne skupine DGNP Murska Sobota

✎ Nada Rogač, vodja samopomočne skupine DGNP MS

Predzadnjo sredo v decembru 2019 smo pripravili zaključek leta samopomočne skupine Društva gluhih in naglušnih Pomurja.

Srečanja, ki je bilo dopoldne v restavraciji Hotela Zvezda, se je udeležilo petnajst članov. Skupina obstaja že dvajset let, srečujemo pa se vsako drugo sredo v mesecu. To leto končujemo uspešno. Zelo smo veseli in srečni, da se je povečalo število članov samopomočne skupine. V skupino radi prihajamo, se dobro razumemo in si pomagamo. Po srečanju se vračamo domov polni energije.

V prihodnje si želimo, da se bomo še naprej dobro razumeli in ohranili dobre medsebojne odnose. ●

Člani samopomočne skupine ob zaključku leta

Tečaj slovenskega znakovnega jezika 2019/2020

✎ Silvija Horvat

Od lanskega septembra in vse do konca januarja letos sta v prostorih Društva gluhih in naglušnih Pomurja potekala 40-urna tečaja slovenskega znakovnega jezika, začetni in nadaljevalni.

Začetni tečaj slovenskega znakovnega jezika – podelitev priznanj za uspešno opravljen tečaj 27. 1. 2020

Nadaljevalni tečaj slovenskega znakovnega jezika – podelitev priznanj za uspešno opravljen tečaj 21. 1. 2020

Oba tečaja je izvajala Mirana Žnidarič, tolmačka slovenskega znakovnega jezika, v sodelovanju z Društvom gluhih in naglušnih Pomurja. Ponosni smo, da je vseh 16 oseb uspešno opravilo tečaj slovenskega znakovne-

ga jezika in usvojilo jezik gluhih. Z usvojenim znanjem se bomo vsi lažje medsebojno sporazumevali.

Namen tečaja ni bil samo usvajanje jezika gluhih, temveč še veliko več. Na njem smo spoznali svet gluhih in njihov način življenja, razmišljanja, bit, ki jo nosijo v sebi. Pridobili smo nove prijatelje.

Tudi v prihodnje bomo izvajali tečaj slovenskega znakovnega jezika, zato vse zainteresirane prijazno obveščamo, da prijave za tečaj zbiramo v pisarni Društva gluhih in naglušnih Pomurja Murska Sobota. ●

Društvo oseb z izgubo sluha **Dolenjske in Bele krajine**

Obiskali smo Pavčkov dom

📷 J. Močnik

Ob slovenskem kulturnem prazniku je na voljo veliko kulturnih prireditev. Člani društva DOZIS Dolenjske in Bele krajine smo lani v tem času obiskali Slakov muzej v Mirni Peči in že takrat smo si obljubili, da bo letos na vrsti še en rojak mirnopedške občine: Tone Pavček.

In smo se odpravili v Šentjurij (Šentjurje), v Pavčkovo rojstno vas. Kako prijeten kraj! Krajan, ponosni na svojega rojaka, so zgradili a, ki je večnamenski objekt krajevne skupnosti Šentjurij z manjšim kulturnim prostorom in muzejsko zbirko Toneta Pavčka. S postavitvijo objekta je urejeno podobo dobil tudi osrednji vaški trg.

Tam nas je sprejela vodnica Anica Levstik. Opisala nam je Pavčkov življenjepis, prebrala nekaj njegovih pesmi in nas popeljala v bližnjo cerkev sv. Jurija, ki je zelo zanimiva zaradi stropnih fresk v oltarnem prostoru, zaradi lepega križevega pota, slamnatih jaslic ... Od tam se vidi tudi Pavčkova rojstna hiša, ki so jo sorodniki prodali, pesnik pa je bil zaradi tega zelo prizadet. Hotel je kupiti kos zemlje v rodnem kraju, a zemlja, ki je bila takrat pomemben vir preživetja, žal

ni bila na prodaj. Zato je pozneje kupil zemljo na Primorskem. S starostjo pa sta vse bolj vzdrževala stike in prijateljstvo z rojakom Lojzetom Slakom.

Vrnili smo se v dom, kjer smo si ogledali tudi film o Pavčku in njegove pesniške zbirke. Za časa življenja jih je napisal 24, po njegovi smrti sta izšli še dve: Angeli ter Domu in rodu. Zapustil nam je številne verze. Sočne in zvočne, prijetne, šaljive ... In kadar smo ga imeli priložnost poslušati, se je zdelo, kot da pesnikuje tudi v govoru. Kolikokrat so bili citirani njegovi verzi v raznih govorih, posvetilih, voščilih! Hvala mu, da je tako lepo upesnil domačo pokrajino in ljudi! Vsa čast tudi mirnopedški občini, ki je tako lepo ovekovečila svoja rojaka Slaka in Pavčka, ki sta poznana po vsej Sloveniji in tudi daleč v širnem svetu.

Polni lepih vtisov smo se poslovili. Zapomnili smo si tiste verze, ki so zapisani tudi na Pavčkovem spomeniku pred cerkvijo:

*Nekje na Dolenjskem so kraji,
hiša, vinograd, košček polja ...
Tam so meseci sami maji,
tam sem nekoč bil doma.*

Hvala tudi našemu društvu, ki nam je omogočilo tako prijetno in poučno ekskurzijo. ●

47. KONGRES MEDNARODNEGA KOMITEJA ZA ŠPORT GLUHIH

Anton Petrič

Redni kongres ICSD, 2019

Mednarodni komite za šport gluhih (ICSD) je v severnoitalijanskem alpskem mestecu Verceia, ki leži na obali Comskega jezera, od 9. do 11. decembra 2019 organiziral 47. kongres. Slovenijo je zastopal delegat Anton Petrič, sekretar Športne zveze Slovenije. Glavna tema kongresa je bila reforma športa gluhih in krovne organizacije.

Tik pred kongresom je bila delavnica s predstavitvijo zbirnika aktivnosti reforme športa gluhih. Namen reforme šport gluhih je, da se ICSD organizacijsko prestrukturira v skladu z olimpijsko listino. Olimpijska lista je sistematska ureditev temeljnih načel, pravil in predpisov, ki jih je sprejel Mednarodni olimpijski komite (MOK). Določa organizacijo in delovanje olimpijskega gibanja in določa pogoje za izvedbo olimpijskih iger. Delavnico kot del programa reform sta vodila izvršni direktor ICSD Dimitrij Rebrov in začasni predsednik ICSD Kang Čen. Predstavila sta ključna dokumenta kot osnutka za spremembo statuta ICSD in organizacijsko shemo upravljanja ICSD.

Zaradi nepredvidenega zapleta pri vodenju ICSD ob nenadnem odstopu predsednika ICSD dr. Valerija Ruhledjeva leta 2018 je prišlo do statutarne pravne luknje, ker veljavni statut predvideva volitve samo tik pred letnimi olimpijskimi igrami. Zadnje olimpijske igre gluhih so bile leta 2017, tik pred tem pa so imeli volilni kongres, na katerem so ponovno izvolili dr. Ruhledjeva za mandatno obdobje 2017–2021. Zato je prišlo do pravnega zapleta – neizvolitve novega predsednika; izvršni odbor ICSD je nato na mesto predsednika imenoval dosedanjega podpredsednika Kanga Čena iz Tajvana.

Na kongresu v Verceii so delegati z več kot tremi četrtinami glasov sprejeli odločitev, da povozijo člen

statuta, ki govori o volitvah predsednika ob letnih olimpijskih igrah gluhih, in z veliko večino izvolili začasnega predsednika Čena za predsednika ICSD s polnimi pooblastili za preostali čas mandata.

V nadaljevanju so delegati sprejeli nove države v članstvo ICSD: Libanon, Palestino, Paragvaj in Mozambik. Skupno število držav članic se je povečalo na 116. V članstvo so vključili še dve mednarodni panožni zvezi gluhih – svetovna hokejsko zvezo gluhih in mednarodno atletska zvezo gluhih. Zatem so delegati obravnavali štiriletno finančno poročilo pred revizijo, ki jo bo treba opraviti do prihodnjega kongresa. Sprejeli so predlog Italije, Nemčije in Finske, da uvrstijo dvoranski nogomet (futsal) v program zimskih olimpijskih iger gluhih, začeni leta 2023.

Zadnji dan kongresa so obravnavali kandidature za naslednje športne dogodke:

- 24. letne olimpijske igre gluhih leta 2021, potrjena država Brazilija z eno izmed lokacij – Caxias do Sul (december 2021) ali Brasilia (september/oktober 2021);
- 20. zimske olimpijske igre gluhih leta 2023, izbrana Kanada z mestom Quebec, a se morajo še dokončno dogovoriti za vključitev dvoranskega nogometa v te igre;
- 1. svetovne mladinske igre leta 2023, predlagana Brazilija, vendar še ni potrjena;
- 25. letne olimpijske igre gluhih leta 2025, predlagani Japonska (Tokio) in Grčija (Atene), opraviti je treba inšpekcijski pregled lokacij;
- 22. zimske olimpijske igre gluhih leta 2027, država gostiteljica želi biti Turčija z mestom Erzurum in čaka na državno soglasje. ●

Slovenski delegat Anton Petrič na kongresu

19. ZIMSKE OLIMPIJSKE IGRE GLUHIH V ITALIJI

📍 Sabina Hmelina

19. zimske olimpijske igre gluhih so potekale od 12. do 21. decembra v alpski regiji Valtellina - Valchiavenna na severu Italije. Športniki so tekmovali v šestih športnih panogah, prvič pa so na olimpijskih igrah nastopili tudi šahisti. Alpski smučarji, deskarji in smučarski tekači so tekmovali v Santi Caterini di Valfurva; dve uri in pol vožnje zahodno od nje je Chiavenna, ki je gostila hokej in šah; še pol ure vožnje dlje je Madesimo, kjer imeli tekme v krlingu.

Pod slovensko zastavo je nastopala edina predstavnica Anja Drev, alpska smučarka, dobitnica olimpijske bronaste medalje izpred štirih let v Hanti-Mansijsku. Spremljali so jo trener Dušan Jaunik, pomočnik trenerja Rok Tomažič in Sabina Hmelina kot vodja olimpijske odprave. Drevova je že v mladinski konkurenci dokazala, da je specialistka za hitre discipline, ko je na svetovnem mladinskem prvenstvu gluhih leta 2013 v bavarskem Nesselwangu osvojila srebrno in bronasto medaljo v smuku in superveleslalomu. Leta 2017 pa je že v članski konkurenci osvojila dve bronasti medalji v Innerkremsu.

Po slovesnem odprtju iger v Sondriu, središču alpske regije, so alpski smučarji naslednji dan začeli tekmovali na zahtevni FIS-progi Deborah Compagnoni, imenovano po trikratni olimpijski in svetovni prvakinji. Smučarji so se odpravili na trening smuka na nadmorski višini okoli 2500 metrov, z iztekom v ciljni ravnini na 1700 metrih nadmorske višine. Ta proga je bila izjemno zahtevna, predvsem pa hitra in na njej so tekmovali v petih alpskih disciplinah.

Datumski potek dogajanja na olimpijskih igrah

V nedeljo, 8. decembra 2019, je odprava v poznih dopoldanskih urah krenila proti smučarskemu središču Santa Caterina di Valfurva. Prispeli smo okrog 21. ure in se nastanili v hotelu Residence 3 Signori. Tu smo najprej uredili registracijo na recepciji, nato smo lahko začeli iz kombija odnašati vso opremo v sobe.

Naslednji dan je bil prost, ekipa je začela suhi trening na prostem, nato nadaljevala na progi, da se je Anja malo odsučala. Bilo je slabo vreme, zato je sledil pregled proge in neuradni trening smuka brez merjenja časa. Anja je bila po treningu optimistična in proga ji je ležala. Dopoldne sem bila odgovorna za

tekmovalno akreditacijo, ker smo v hotel prišli pozno, zato nismo mogli urediti akreditacije za celotno ekipo v tri ure oddaljenem kraju Chiavenna.

Slovenska odprava na zimskih olimpijskih igrah gluhih

Z g. Petričem, ki je bil na kongresu Mednarodnega komiteja za šport gluhih (ICSD) v Chiavenni, sva bila dogovorjena, da v imenu naše ekipe sam uredi akreditacijo in prinese akreditacijske karte v bližino našega kraja, da mu pridem naproti in jih prevzamem. S kombijem sem se odpravila na dogovorjeno točko, tam sva se srečala in izročil mi je akreditacijske karte. Za skupno pot sem porabila tri ure vožnje, preostali člani naše ekipe pa so bili na treningu. Ob 16. uri sem imela skupaj s trenerjem Rokom prvi tehnični sestanek trenerjev za določitev postavljalcev proge in tehničnih propozicij za posamezno alpsko smučarsko disciplino.

Tretji dan, v torek, 10. 12. 2019, bi morali biti po programu trening, ogled in testiranje proge za smuk, a je bilo to zaradi tehničnih težav predstavljeno. Namesto tega smo šli na prosto smučanje na poligonu.

Četrti dan, v sredo, 11. 12. 2019, je potekal uradni trening in ogled proge na zahtevni FIS-progi. Anja je bila na treningu zelo dobro pripravljena, dobro je smučala in se pri tem zelo dobro počutila, bila je optimistična in pozitivno razpoložena. Na tej progi sem z videokamero snemala njeno vožnjo, da smo jo potem analizirali.

Peti dan, v četrtek, 12. 12. 2019, je trening smuka zaradi močnega sneženja po odločitvi FIS-delegata odpadel. Ob 11. uri smo imeli tehnični sestanek trenerjev in žreb startnih številok za tekmo v smuku. Potem smo odšli v hotel in od tam s kombijem v Sondrio na odprtje 19. zimskih olimpijskih iger gluhih Valtellina - Valchiavenna, ki se ga je udeležilo 1187 športni-

Ogrevanje pred tekmo

kov in spremljevalno osebje iz 33 držav. Olimpijske igre gluhih je odprl župan mesta Sondrio Marco Scaramellini, vse udeležence pa je pozdravila množica ljudi, ki je navdušeno spremljala prižiganje olimpijskega ognja. Po prireditvi smo se takoj odpravili nazaj v hotel.

Šesti dan, v petek, 13. 12. 2019, je bil na sporedu smuk. Zaradi goste megle so bili primorani startno mesto prestaviti 150 metrov niže. Proga je bila lepo očiščena in tekmovalci so imeli na razpolago za ogled celotne proge pol ure časa, da si zabeležijo konfiguracijo in elemente proge, ki so pomembni za čas vožnje (skoki, ostri zavoji, serija postavitve vratc ...). Ob 10. uri so imeli trening smuka z merjenjem časa. Ob 12.15 se je začela prva tekma za olimpijske medalje v alpskih disciplinah. Proga je bila dobro utrjena in snežna podlaga zelo trda, kar je pomenilo večjo hitrost. Anja Drev je startala s številko štiri in po zahtevni strmi progi prismočala na cilj s časom, ki ji je na koncu prinesel peto mesto. Zmagala je svetovna prvakinja Rusinja Elena Jakovišina pred drugouvrščeno Čehinjo Terezo Kmochovo, olimpijsko prvakinjo iz Hanti-Mansijska leta 2015, tretja je bila Hrvatica Rea Hraski. Anjo so po smuku pestile bolečine v hrbtu, in z Rokom sva se dogovorila, da poiščeva kakega fizioterapevta. Rok je dobil norveškega kolega fizioterapevta, ki je bil pripravljen pomagati. Popoldne so šli v njegov hotel, da je pri Anji izvedel terapijo z masažo.

Sedmi dan, v soboto, 14. 12. 2019, je bila na sporedu superkombinacija, sestavljena iz smuka in slaloma. Potekala je na isti progi kot smuk, na kateri potem nadaljujejo še eno slalomsko vožnjo. Smukaška tekma je bila kot dan prej zelo zahtevna, slalom pa je bil klasičen, malo lažji. V superkombinaciji je Anja s startno številko tri smuk prevozila s petim časom, v slalomu pa je bila četrta. Z obema rezultatoma je osvojila skupno četrto mesto. Znova je zmagala Rusinja Jakovišina, druga je bila Čehinja Kmochova, tretja pa Avstrijka Melissa Koeck.

Osmi dan, v nedeljo, 15. 12. 2019, je bila na programu superveleslalomski tekma. Oba trenerja sta se

po posvetu z norveškim fizioterapevtom, ki je terapevtsko obravnaval Anjo, ker so jo še pestile bolečine v hrbtu, odločila, da bodo izpustili superveleslalom, da se čim boljše pripravi za nastop v veleslalomu in slalomu.

Deveti dan, v ponedeljek, 16. 12. 2019, je bil prost dan. Dušan, Rok in Anja so se dogovorili, da zaradi njenih težav ne bodo postavili proge za trening, zato sta Rok in Anja izkoristila dan za prosto smučanje.

Rok daje navodila Anji

Deseti dan, v torek, 17. 12. 2019, je Anja v veleslalomu startala kot prva. Na tem tekmovanju je tekmovalo skupno 79 smučarjev in smučark iz 23 držav sveta. Na veleslalomski tekmi je Anja po terapiji pri norveškem fizioterapevtu začela odločno, vendar so se ji pri ostrem zavoju v zadnji tretjini proge prvega teka pojavile bolečine, tako da je zapeljala s proge in odstopila. Po treh srebrnih olimpijskih medaljah je Tereza Kmochova iz Češke z vso močjo napadla in prišla na cilj ter osvojila zlato medaljo, druga je bila njena tekmica Rusinja Elena Jakovišina. Tretja je bila Avstrijka Melissa Koeck.

Na zadnji tekmovalni dan, ko je bil na sporedu slalom, se je trener odločil, da zaradi Anjinih ponavljajočih se bolečin odpovejo zadnjo preizkušnjo. Z Rokom sva bila sama na progi slaloma. Po tekmi sta sledila kosilo ter pakiranje prtljage in opreme, pozno popoldne pa smo se odpravili domov, kamor smo prispeli po polnoči.

Na zimskih olimpijskih igrah gluhih se nam ni izpolnila tiha želja, da bi Anja osvojila vsaj eno medaljo v hitrih disciplinah. Nadarjena in najboljša gluha alpska smučarka Rusinja Elena Jakovišina je bila serijska dobitnica najžlahtnejših kolajn na teh zimskih igrah. To je bil tudi njen prvi nastop na zimskih olimpijskih igrah gluhih, osvojila pa je štiri zlate in eno srebrno medaljo. Pri moških je bil najboljši smučar Italijan Giacomo Pierbon, ki je na domačem terenu pobral vse zlate medalje v vseh disciplinah alpskega smučanja. Bil je trikratni olimpijski prvak na zadnjih igrah v Hanti-Mansijsku. ●

DREVOVA IN TIRŠEK ŠPORTNIKA LETA MED INVALIDI

📷 Tina Grošelj in Sabina Hmelina

Izbor naj parašportnikov 2019

Zveza za šport invalidov Slovenije – Slovenski paralimpijski komite je razglasila najboljše športnike invalide za leto 2019.

Smučarka Anja Drev je bila izbrana za najboljšo športnico leta med invalidi, potem ko je konec decembra 2019 na zimskih olimpijskih igrah gluhih osvojila peto mesto v smuku in četrto v kombinaciji. Za najboljšo slovensko gluho smučarko je priznanje za športnico leta tretje v karieri, najboljša je bila že v letih 2015 in 2017.

Tiršek, dobitnik dveh medalj s paraolimpijskih iger, si je naslov najboljšega v Sloveniji prislužil z lanskim dosežkom na svetovnem prvenstvu v Avstraliji, kjer je z zračno puško stoje osvojil tretje mesto. Za Tirška je to že peto priznanje za športnika leta v Sloveni-

ji, doslej je bil najboljši že v letih 2012, 2014, 2015 in 2016.

Naslov najboljša ekipa je osvojila showdown ekipa v sestavi: Peter Zidar, Sanja Kos, Tanja Oranič, Denis Repa in Miha Susman, ki je na evropskem prvenstvu za slepe in slabovidne v namiznem tenisu za slepe na Sardiniji osvojila tretje mesto.

Priznanje za mladega in perspektivnega parašportnika je dobil 16-letni plavalec Tim Žnidaršič Svenšek, za dosežke na paraigrah mladih, ki so mu zagotovili tudi izpolnitev norme za prihodnje evropsko prvenstvo.

ZŠIS – PK podeljuje priznanja tudi vsem športnikom, ki so se z vrhunskimi dosežki izkazali na mednarodnih tekmovanjih v posameznem letu, ter njihovim trener-

jem. Bronaste znake so dobili prejemniki medalj na igrah specialne olimpijade Tina Skerlep, Simona Gaser, Uroš Bernik, Anja Golčer, Timotej Galunič, Alen Šošter, Urban Goltnik, Tamara Korotaj, Vinko Rešetar, Martin Lešnik, Mario Zajfrid, Jožica Drač, Miha Zalokar, Rok Mali Vodusek, Sebastjan Ratelj, Luka Gračner, Manfred Kržišnik, Atif Mulič, Primož Mrkun, Ivan Ruf, Albin Kolar, Klavdij Zorko, Žiga Vagoš in Nik Jerkovič.

Bronasta priznanja so podelili tudi udeležencem EP v inkluzivnem judu Sašu Kovaču, Žigi Vagošu, Niku Jerkoviču in Aljažu Colariču. Enaka priznanja so prejeli tudi najboljši slovenski športniki na evropskih paraigrah mladih na Finskem: Luka Trtnik, Tim Žnidaršič Svenšek in Robi Kogovšek. Za medaljo na EP v biljardu na vozičkih je dobil priznanje Matej Brajkovič, za dosežke na EP za slepe in slabovidne kegljače pa Marjan Žalar in Jože Lampe. Reprezentanca v golbalu, igri z zvencečo žogo za slepe in slabovidne, je zmagala na EP skupine C, v njej so bili Matej Ledinek, Boštjan Vogrinčič, Dejan Pirc, Borut Višnikar in Robi Kogovšek.

Srebrne znake ZŠIS –PK so dobili Gregor Selak za medaljo na svetovnem prvenstvu v paraplezanju, strelec Franček Gorazd Tiršek za medaljo na SP ter člani reprezentance v showdownu, namiznem tenisu za slepe in slabovidne: Peter Zidar, Sanja Kos, Tanja Oranič, Denis Repa in Miha Susman. ●

ŠPORTNIK GLUHIH LETA 2019

Anton Petrič

Športna zveza gluhih Slovenije je v soboto, 1. februarja 2020, v konferenčni dvorani M Hotela v Ljubljani razglasila najboljše gluhe športnike in ekipe v letu 2019. Najboljši športniki so prejeli velike plakete ŠZGS. Sekretar ŠZGS Anton Petrič je nanizal pomembne športne projekte na mednarodni ravni v letu 2019. Skupaj s članom Sekretariata ŠZGS Robertom Žlajpahom sta razglasila najboljše gluhe športnike, Robert Žlajpah pa je posredoval izjavo odsotne predsednice ŠZGS Sabine Hmelina, v kateri je zaželela vsem športnicam in športnikom veliko sreče, uspehov in dobrih rezultatov na različnih tekmovanjih ter dobrega zdravja brez poškodb v letu 2020.

Športnica leta 2019

Anja Drev, članica Medobčinskega društva gluhih in naglušnih Velenje, za 4. mesto v smuku in 5. mesto v superkombinaciji na 19. zimskih olimpijskih igrah gluhih Valtellina – Valchiavenna. Žal pa Anje ni bilo na dogodku, prav tako tudi ne njenega trenerja Dušana Jaunika.

Športnik leta 2019

Marino Kegl, teniški igralec kluba ŽTK Maribor in član Društva gluhih in naglušnih Po-

Stanislav Mur (Auris Kranj), Marino in Darko Kegl – prejemniki priznanja

murja Murska Sobota, za 5. mesto na svetovnem prvenstvu gluhih v tenisu – posamično v Antaliji (Turčija), ki mu je prineslo 3. mesto na svetovni lestvici gluhih teniških igralcev. Priznanje za uspehe najboljšega gluhega športnika je prejel tudi njegov trener in oče Darko Kegl.

Športna ekipa leta 2019

V letu 2019 ni bilo ekipnih reprezentančnih tekmovanj na mednarodni ravni, zato ŠZGS ni izbrala nobene ekipe.

Najšportno društvo 2019

Na podlagi točkovanja uvrstitev športnikov in ekip iz društev gluhih in naglušnih Slovenije na dr-

žavnih prvenstvih gluhih 2019 v različnih športnih panogah so največ točk osvojili športniki iz Medobčinskega društva gluhih in naglušnih za Gorenjsko Kranj AURIS, za katero je plaketo ŠZGS za najbolj športno društvo v letu 2019 v njihovem imenu prevzel vodja športne sekcije društva Stanislav Mur, skupaj s svojimi športniki.

Dogodek so popestrili gluhi kulturniki, člani Društva gluhih in naglušnih Severne Primorske Božena in Fiorenzo Urbančić ter Rajko Demir s šaljivimi vložki, denimo skeč o različnih športnih disciplinah, od koder izvirajo najboljši gluhi športniki.

Tem Športna zveza gluhih Slovenije in Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije izrekata iskrene čestitke za njihove dosežke. ●

DRŽAVNO PRVENSTVO GLUHIH V ŠAHU 2020

Anton Petrič

Šahisti DGN Pomurja Murska Sobota – ekipni prvaki

Društvo gluhih in naglušnih Podravja Maribor je v soboto, 15. februarja 2020, v Gostišču Taborka organiziralo državno prvenstvo gluhih v šahu. Prvenstva, ki je bilo izvedeno v dveh delih, dopoldne ekipno, popoldne pa posamično, se je udeležilo pet ekip s 25 šahisti iz društev DGN Pomurja, DGN Celje, DGN Ljubljana, MDG Ljubljana in DGN Podravja Maribor.

V dopoldanskem delu, ko so šahisti tekmovali v ekipni konkurenci, so največ točk osvojili šahisti iz Društva gluhih in naglušnih Pomurja Murska Sobota, ki so Celjane potisnili na drugo mesto po meč točkah.

Tretje mesto je osvojila ekipa gostitelja, DGN Podravja Maribor.

V konkurenci posamično je slavil domačin Franc Perkovič pred tekmečem iz MDG Ljubljana Stankom Veršičem, tretje mesto pa je osvojil lanski prvak Andrej Štrucl iz DGN Celja. Šahisti so odigrali sedem kol po švicarskem sistemu.

Državno prvenstvo gluhih v šahu je sodil Boris Perkovič, mednarodni arbiter iz ŠD Fram, tehnični delegat Športne zveze gluhih Slovenije, ki je spremljal potek tekmovanja, je je bil na tem prvenstvu Anton Petrič. ●

REZULTATI – POSAMIČNO:

1. Franc Perkovič (DGN Podravja Maribor)
2. Stanislav Veršič (MDG Ljubljana)
3. Andrej Štrucl (DGN Celje)
4. Srečko Pihler (DGN Podravja Maribor)
5. Maks Draškovič (DGN Celje)

REZULTATI – EKIPNO:

1. DGN Pomurja Murska Sobota
2. DGN Celje
3. DGN Podravja Maribor
4. MDG Ljubljana
5. DGN Ljubljana

MEDNARODNI ŠPORTNI PROJEKTI V LETU 2020

SVETOVNA PRVENSTVA GLUHIH PO KOLEDARJU ICSD

- Svetovno prvenstvo gluhih v atletiki, Radom (Poljska), 19.–25. julij 2020
- Svetovno prvenstvo gluhih v košarki 3 x 3, Tel Aviv (Izrael), 6.–10. september 2020
- Svetovno prvenstvo gluhih v jadrnanju, Puck (Poljska), 12.–20. september 2020

EVROPSKA PRVENSTVA PO KOLEDARJU EDSO

- Evropsko prvenstvo gluhih v tenisu, Hamburg (Nemčija), 24. julij–1. avgust 2020

- Evropsko mladinsko prvenstvo gluhih v atletiki, Samorin (Slovaška), 7.–12. julij 2020

EVROPSKI POKALI

- Evropski pokal gluhih v kegljanju, Gradec (Avstrija), 25.–28. junij 2020
- Evropski alpski pokal gluhih, Nemčija, Švedska, Avstrija, januar–marec 2020

KONGRES EDSO

- Kongres EDSO, København (Danska), 24.–26. julij 2020 ●

KULTURNI PROJEKTI ZDGNS V LETU 2020

**17.-19.
APRIL**

GLEDALIŠKA DELAVNICA GLUHIH

Dom ZDGNS Kranjska Gora, izvajalec ZDGNS

**9.
MAJ**

FILMSKA PROJEKCIJA IGRANEGA FILMA O BEETHOVNU (PRODUKCIJA ZDGNS)

Kinoteka Ljubljana

**22.-24.
MAJ**

LIKOVNA KOLONIJA GLUHIH

Slovenske Konjice, izvajalec MDGN občin Slovenske Konjice, Vitanje in Zreče

**5.
JUNIJ**

PREMIERA CELOVEČERNE GLEDALIŠKE IGRE OSTRŽEK

SiTi Teater BTC Ljubljana, gledališka skupina ZDGNS Tihe stopinje

**19.
SEPTEMBER**

MEDNARODNI DAN GLUHIH 2020

Ljubljana, v izvedbi MDG Ljubljana in ZDGNS

**25.
SEPTEMBER**

GLEDALIŠKA IGRA BEETHOVEN

SiTi Teater BTC Ljubljana, gledališka skupina ZDGNS Tihe stopinje

**začetek
OKTOBRA**

FILMSKA DELAVNICA GLUHIH

Dom ZDGNS Kranjska Gora, izvajalec ZDGNS

OKTOBER

FILMSKI FESTIVAL GLUHIH

lokacija bo naknadno določena, izvajalec ZDGNS

**7.
NOVEMBER**

GLEDALIŠKI FESTIVAL GLUHIH

Dom kulture Velenje, izvajalec MDGN Velenje

**14.
NOVEMBER**

DAN SLOVENSKEGA ZNAKOVNEGA JEZIKA

lokacija bo naknadno določena, izvajalec ZDGNS

ZDGNS

Slovar SZJ

Slovar slovenskega znakovnega jezika Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije tudi na voljo kot brezplačna mobilna aplikacija.

Iskalnik

Iskanje videoposnetkov po besedah ali besednih zvezah

Govor

Iskanje videoposnetkov s pomočjo govora

Kategorije

Iskanje videoposnetkov po kategorijah, tematskih sklopih, pravljičah, mednarodnih kretnjah in učnih primerih

Kviz

Opravljanje kvizov za utrditev znanja pisane besede in znakovnega jezika

QR

Čitalec QR kod za ogled videoposnetkov szj

Gluhoslepi

Prilagoditev kontrasta in velikosti pisave za gluhoslepe

Available on the iPhone
App Store

Get it on
Google play

SEZNAM IZBRANIH IZVAJALCEV ZA IZVEDBO DRŽAVNEGA PRVENSTVA GLUHIH ZA LETO 2020

ŠAH
posamično in ekipno

15. 2. 2020

DGN Podravja Maribor,
Restavracija Taborka,
ŠP Tabor

BADMINTON
M/Ž

7. 3. 2020

DGN Celje,
Badminton center Celje

BOVLING
posamično/dvojice

14. 3. 2020

DGN Ljubljana,
Bowling center BK300

BOWLING
trojice

18. 4. 2020

DGN Ljubljana,
Bowling center BK300

BALINANJE
posamično

30. 5. 2020

MDGN Slovenske Konjice,
BŠD Balinček –
Rogaška Slatina

**ORIENTACIJSKI
TEK**
M/Ž

6. 6. 2020

DGN Posavja Krško,
Kostanjevica na Krki
ali Artiče

BALINANJE
dvojice

13. 6. 2020

MDG Ljubljana,
BŠD Hermes
ali BŠD Krim

**ŠPORTNI
RIBOLOV**

27. 6. 2020

**DGN Pomurja
Murska Sobota,**
Bukovniško jezero

KOŠARKA
3 x 3

julij 2020
(vezano na
KZS-tekmovanja
v košarki 3 x 3)

v sklopu KZS-turnirjev
v košarki 3 x 3

**ODBOJKA
NA MIVKI**
M/Ž

29. 8. 2020

DGN Južne Primorske,
Rekreacijski park Koper

BALINANJE
ekipno

5. 9. 2020

AURIS Kranj,
lokacija naknadno

